

Asiantuntijalausunto tulevaisuusvaliokunnalle liittyen valtioneuvoston selontekoon YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda2030:n toimeenpanosta (VNS 7/2024 vp)

Tapio Puolimatka

Kasvatuksen teorian ja tradition emeritusprofessori
Käytännöllisen filosofian dosentti (Helsingin yliopisto)
Kasvatusfilosofian dosentti (Tampereen yliopisto)
Sosiaalipedagogiikan dosentti (Itä-Suomen yliopisto)

9.4.2025

Johdanto

Tarkastelen tässä lausunnossa valtioneuvoston selontekoa YK:n Agenda2030:n toimeenpanosta seuraavasta näkökulmasta: Miten henkistä resilienssiä voidaan pitää yllä ja kehittää osana Agenda2030:n määrittelemää kestävästä kehitystä? Resilienssissä on viime kädessä kyse elämän ylläpitämisestä, säilyttämisestä ja hyvinvoinnin edellytysten kehittämisestä.

Resilienssi – yksilöiden, yhteisöjen ja yhteiskuntien iskunkestävyys ja mukautumisvalmius – kuvastaa yhteiskunnan ja yksilön kykyä säilyttää toimintakykynsä ja kehittyä huolimatta kriiseistä tai häiriötekijöistä. Välittömään kriisinsietokykyyn vaikuttavien tekijöiden lisäksi resilienssiin sisältyy kriiseistä palautumiseen, sopeutumiseen ja mukautumiseen liittyvät tekijät ja näkökulmat. Tältä pohjalta resilienssi on häiriön- ja kriisinsietokyvyn, vastustuskyvyn, toimintakyvyn säilyttämisen ja oppivan mukautumisen yhdistelmä. Yhteiskunnan kehityksen näkökulmasta resilienssin edistäminen tapahtuu erityisesti lapsuuden- ja nuoruuden turvaverkkoja vahvistamalla.

Resilienssi on yksilötasolla osa henkistä suorituskkyä, johon sisältyvät erilaiset toimintamallit, taidot, ominaisuudet ja resurssit, jotka tukevat kykyä vastata haasteisiin, palautua, oppia ja vahvistua. Henkisellä kestävyydellä tarkoitetaan muuan muassa ”yksilöiden, yhteisöjen ja yhteiskunnan sekä kansakunnan kykyä kestää kriisitilanteiden aiheuttamat henkiset paineet ja selviytyä niiden vaikutuksilta. Hyvä henkinen kriisinkestävyys edistää kriiseistä toipumista” (YTS 2017, 22).

Resilienssi yhdistää yksilön ja yhteiskunnan elämän eri tasoja toisiinsa. Sandra Walklate, Ross McGarry ja Gabe Mythen (2014) ovat hahmottaneet resilienssiä seitsemäntasoisien typologian kautta: yksilö, perhe, yhteisö, instituutiot, kansallinen taso (valtio), alueellinen taso ja globaali taso. Resilienssin kehityksen ja ilmenemisen mahdollistavat perhe, lähipiiri, laajempi yhteisö, koulut ja yhteiskunta kokonaisuutena. Tässä lausunnossa keskityn erityisesti henkiseen resilienssiin ja sen kehittymisen edellytyksiin perhe-elämässä.

Perhe-elämän merkitys on keskeinen, koska perheessä kasvatetaan tuleva sukupolvi ja luodaan sen resilienssin kehityksen edellytykset. Varhaislapsuudessa muodostuvat resilienssiresurssit ovat keskeisessä osassa koko elinkaaren läpi: keskeinen osa henkistä resilienssiä on kyky mukautua ja muuttua. Siksi perheiden saamaan tukeen ja stressittömään lapsuuden ympäristöön on kiinnitettävä erityistä huomiota. ”Suomalainen lapsiperhe- ja varhaiskasvatusmalli toimii pääpiirteissään hyvin.

Onkin tärkeää, että tällaisia järjestelmiä ei pureta tai hajauteta, vaan kehitetään edelleen.” (Hyvönen ym. 2019.)

Valtioneuvoston selonteko YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda2030:n toimeenpanosta toteaa, että yksi Suomen tavoitteista on: ”*Lapsiperhemyönteisen politiikan edistäminen kaikilla tasoilla ja huomion kiinnittäminen lapsi- ja perhevaikutusten arviointiin päätöksenteossa.*” (s. 19) Käytän tätä periaatetta oman tarkasteluni lähtökohtana.

Laajoihin tutkimuksiin perustuvat meta-analyysit osoittavat, että inhimillisen, kulttuurisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyys perustekijä on eheä ja vakaa ydinperheinstituutio, jossa nuoret saavat edellytykset kasvaa yhteiskuntaa rakentaviksi toimijoiksi. Niinpä yksi henkisen resilienssin eli henkisen kestävyys keskeinen alue on niiden valmiuksien kehittäminen, jotka mahdollistavat vakaan ja harmonisen perhe-elämän, koska vakaa ja harmoninen perhe suojelee yksilöä ja luo edellytykset lasten ja nuorten terveelle kehitykselle. Siksi on tärkeää arvioida Agenda2030:n toimeenpanoa siitä näkökulmasta, miten se luo edellytyksiä eheälle ja vakaalle avioliittoinstituutiolle ja perhe-elämälle.

Perustelen tässä asiantuntijalausunnossa, että Agenda2030:n toimintaohjelmassa suositeltu itsemääräämisoikeuteen perustuva seksuaalikasvatus sisältää elementtejä, jotka ovat ristiriidassa sosiaalisen, inhimillisen ja kulttuurisen kestävyys edellytysten kanssa. Murentaessaan avioliittoinstituutiota ja vakaata ja harmonista perhe-elämää, avioliittonormien purkaminen itsemääräämisoikeuden nimissä heikentää myös taloudellista kestävyyttä, koska vakaan ydinperheen heikentäminen on varmin tapa köyhdyttää yhteiskuntaa. Perheinstituution heikentyessä syrjäytyneiden lasten ja nuorten määrä kasvaa, mikä tulee yhteiskunnalle hyvin kalliiksi.

Argumentoin tässä asiantuntijalausunnossa:

- 1) Itsemääräämisoikeutta korostava seksuaalikasvatus murentaa avioliittonormeja ja on siksi ristiriidassa henkisen kestävyys kehittämis kanssa. Se tarjoaa riittämättömän perustan niiden valmiuksien kehittymiselle, joita vakaa ja harmoninen perhe-elämä edellyttää.
- 2) Itsemääräämisoikeutta korostava seksuaalikasvatus on omiaan kehittämään nuorissa asenteita, jotka altistavat heidät seksuaaliselle hyväksikäytölle.
- 3) Itsemääräämisoikeutta korostava seksuaalikasvatus perustuu liberaaliin seksuaalinäkemykseen, joka voi tehdä viranomaiset välinpitämättömiksi lasten ja nuorten seksuaaliselle hyväksikäytölle.
- 4) Ehkäisyvälineiden jakaminen ja abortin tarjoaminen nuorille rohkaisee nuoria seksuaalisiin kokeiluihin. Tutkimusten mukaan tämä mahdollistaa heidän systemaattisen seksuaalisen hyväksikäyttönsä.
- 5) Itsemääräämisoikeuteen perustuva seksuaalikasvatus nojaa liberaaliin näkemykseen seksuaalisuudesta, joka loogiseen johtopäätökseensä vietyä päättyy oikeuttamaan erilaisia perversioita kuten pedoseksuaalisuutta. Näin se voi päätyä oikeuttamaan nuoriin kohdistuvan seksuaalisen hyväksikäytön.
- 6) Nuorten ohjaaminen seksuaaliseen normittomuuteen on omiaan heikentämään avioliitto- ja perhekulttuurin kestävyyttä, mikä puolestaan heikentää henkistä, sosiaalista, kulttuurista, taloudellista ja oikeusvaltion kestävyyttä.

Valtioneuvoston selonteko YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda2030:n toimeenpanosta (VNS 7/2024 vp) pitää tärkeänä lisätä itsemääräämisoikeuteen perustuvaa seksuaalikasvatusta Suomessa.

”5.6: Seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia ja -terveyttä koskevat palvelut ovat Suomessa hyvällä tasolla. Toimenpiteitä näiden edelleen kehittämiseksi tehdään koko ajan. Myös itsemääräämisoikeutta korostavan seksuaalikasvatuksen lisäämisen eteen Suomessa tehdään paljon työtä.”

Itsemääräämisoikeutta korostava seksuaalikasvatus tarjoaa riittämättömän perustan niiden valmiuksien kehittymiselle, joita vakaa ja harmoninen perhe-elämä edellyttää. Lisäksi se on omiaan kehittämään nuorissa asenteita, jotka altistavat heidät seksuaaliselle hyväksikäytölle.

Valtioneuvoston selonteko antaa viitteitä siitä, että juuri tällainen heikkous sisältyy itsemääräämisoikeutta korostavaan seksuaalikasvatukseen. Samalla kun itsemääräämisoikeutta korostava seksuaalikasvatus on toteutettu laajamittaisesti koululaitoksessa, lasten ja nuorten seksuaalinen hyväksikäyttö on lisääntynyt.

”Lapsiin ja nuoriin kohdistuvan väkivallan määrä on kuitenkin lisääntynyt viime vuosina. Lisäksi lasten ja nuorten osuus kaikista rikosepäilyistä on kasvussa. Lapsen seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvien ilmoitettujen tapausten määrä on moninkertaistunut vuodesta 1980.” (s. 67)

Selonteon mukaan ongelma selittyy osin viranomaiskontrollin lisääntymisellä:

”Tilastoitujen rikosten määrän kasvu ei kuitenkaan yksiselitteisesti viittaa pelkästään siihen, että lasten seksuaalinen hyväksikäyttö olisi ilmiönä lisääntynyt, vaan taustalla on muun muassa viranomaiskontrollin tehostuminen ja kiinnijäämisriskin kasvu. Tähän viittaavat tutkimustulokset, joissa lasten seksuaalista hyväksikäyttöä on tutkittu kyselytutkimuksin.”

Samalla selonteko kuitenkin myöntää:

”Tietoon tulleen ihmiskaupan määrä on moninkertaistunut kymmenen vuoden aikana, mutta sitä myös tunnistetaan paremmin. Suomessa hyväksikäyttö on ollut ennen kaikkea pakkotyötä. Tunnistettujen rikollisryhmien määrä on kasvanut Suomessa voimakkaasti viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana.” (s. 67-68)

Perustelen seuraavassa, että yksi tekijä lasten ja nuorten seksuaalisen hyväksikäytön taustalla on se, että itsemääräämisoikeuteen perustuva seksuaalikasvatus vie nuoria seksuaalimoraaliseen tyhjiöön, jossa heiltä puuttuu taju seksuaalisuuden rakenteeseen sisältyvästä moraalisesta rakenteesta. Näin se luo nuoriin asenteita, jotka altistavat heidät seksuaaliselle hyväksikäytölle.

1. Itsemääräämisoikeutta korostava seksuaalikasvatus murentaa avioliittonormeja

Itsemääräämisoikeutta korostavan seksuaalikasvatuksen perustana on vapautta korostava eli liberaali näkemys seksuaalisuudesta. Sitä täydennetään hyvinvoinnin edistämisen ja haitan välttämisen näkökohdilla. Tämä ”informoituun valintaan” perustuva näkemys seksuaalisuudesta perustuu oletukseen seksuaalisten valintojen autonomisesta eli itsemääräytyvästä luonteesta, jolle

asettavat rajoituksia ainoastaan yleisesti hyväksytty käsitys siitä, mitä merkitsee ”vahingon” tuottaminen ja mistä ”hyvinvointi” koostuu (Mark 2018, x).

Liberaali seksuaalikäsitys torjuu ihmisen luontaisen moraalitiedon seksuaalisuudesta ja väittää seksuaalisen käyttäytymisen olevan itsessään moraalisesti neutraali elämänalue. Sen mukaan seksuaalisuus ei herätä mitään erityisiä moraalisia kysymyksiä, jotka ovat luontaisia itse seksuaalisuuden olemukselle. Liberaali seksuaalinäkemys voi sisältää rehellisyyteen, toisista huolehtimiseen, varovaisuuteen ja muita vastaavia näkökohtia, ”mutta seksuaalisuudessa ei ole tässä suhteessa mitään erityistä, sillä samaa voitaisiin sanoa päätöksistä, jotka koskevat autolla ajamista” (Singer 1993, 2). Tämän mukaan seksuaalisuuteen ei sisälly mitään nimenomaan sille ominaista moraalista rakennetta eikä ole olemassa varsinaista seksuaalimoraalia. Koska seksuaalisuudella ei ole mitään erityistä päämäärää tai tarkoitusta, joka antaisi perustan seksuaalisuutta koskeville moraaliarvostelmille, seksuaalisuudella ei ole luonnollista tarkoitusta, eikä ole olemassa ”luonnollista polkua, jota aikuisten lajinsisäisen heteroseksuaalisen yhdynnän” tulisi noudattaa (Webber 2009, 12). Ihminen on siis vapaa toteuttamaan halujaan.

Itsemääräämisoikeutta korostava liberaali näkemys olettaa, ettei seksuaalisuudella ole itseisarvoista moraalista merkitystä. Perustava merkitys on yksilöllisillä mieltymyksillä ja seksuaalisuhteeseen osallistujien suostumus riittää tekemään seksuaalisen teon moraalisesti hyväksyttäväksi. ”Seksuaalisuus tarjoaa meille nautinnon viitekehyksen, mutta ei arvon kulmakiveä” (Goldman 1977, 283). Seksuaalisuuden luonne ja päämäärä pelkistetään yksilölliseksi nautinnon tavoitteluksi (Hollinger 2009, 29). Mikään seksuaalinen käytäntö ei ole luonnostaan paheksuttava tai suositeltava, koska seksuaalisuudessa ei ole mitään luonnostaan moraalista (Grayling 2011: 8).

Sisällöllisesti vahvat käsitteet, kuten siveys, eivät ollenkaan esiinny itsemääräämisoikeutta korostavassa liberaalissa seksuaalinäkemyksessä, vaan keskustelu rajoittuu sisällöllisesti ”ohuisiin” käsitteisiin, kuten oikeellisuus, hyvyys ja velvoittavuus, jotka ovat minimaalisesti ”maailman rakenteen mukaan ohjautuvia” (McCarthy 2016, 12-13).

Liberaali näkemys siis olettaa, ettei seksuaalisuudella ole mitään luontaista suhdetta rakkauteen, varsinkaan elinikäiseen ja puolisouskolliseen aviolliseen rakkauteen. Seksuaalisuuden varsinainen tarkoitus on nautinnon saaminen ja eri ihmiset voivat perustellusti hankkia seksuaalisen nautintonsa eri tavoilla.

Lisäksi oletetaan, ettei ole olemassa muita yleispäteviä seksuaalinormeja kuin se, että seksuaalielämän tulee perustua vapaaehtoisuuteen ja välttää tuottamasta vahinkoa. ”Seksuaaliset aktit ovat taatusti moraalisia, kun ne perustuvat molemminpuoliseen vapaaseen ja informoituun suostumukseen ja välttävät vahingon tuottamista kolmannelle osapuolelle. Mikään Jumalan laki ei täydennä tätä ihmisten välisten oikeiden suhteiden periaatetta.” (Soble 2008, 91)

Olettaessaan, ettei yleispäteviä seksuaalinormeja ole olemassa, liberaali seksuaalinäkemys tekee seksuaalinormit riippuvaisiksi subjektiivisista kokemuksista, mieltymyksistä ja valinnoista. Tämä on erityisen ongelmallista lasten ja nuorten kannalta, koska se jättää heidät arvotyhjiöön, jossa heidän ratkaisujaan on helppo manipuloida ja heitä voidaan seksuaalisesti hyväksikäyttää näennäisesti heidän suostumuksellaan.

Yhtenä esimerkkinä tästä ajattelutavasta on Suomen Opetushallituksen vuonna 2015 julkaisema opas, *Tasa-arvotyö on taitolaji: Opas sukupuolten tasa-arvon edistämiseen perusopetuksessa*. Tässä oppaassa esitetyt toimentasuositukset ovat omiaan murentamaan korkeakulttuurin edellytyksenä olevaa vakaata avioliitto- ja perheinstituutiota.

Oppaassa suositellaan ”sukupuolitietoista” kouluopetusta, jonka yhtenä tuntomerkkinä on ”heteronormatiivisuuden” ja ”yksipuolisten perhemallien” kyseenalaistaminen (s. 24). Yksipuolisella perhemallilla tarkoitetaan näkemystä, jonka mukaan avioliitto on yhden naisen ja yhden miehen välinen liitto, jonka hedelmänä syntyy lapsia. Tätä perhemallia kutsutaan yksipuoliseksi, vaikka siinä ovat edustettuina molemmat sukupuolet ja kaksi sukupolvea. Jos tämä kaikkien korkeakulttuurien perustana ollut avioliittomalli systemaattisesti kyseenalaistetaan kaikille pakollisessa kouluopetuksessa, asetetaan oppilaiden mielissä kyseenalaiseksi juuri se perhemalli, jonka piirissä valtaosa oppilaista tällä hetkellä elää ja tulee elämään myös aikuisuudessa.

Oppaan (s. 22) mukaan ”oppimateriaalien kuvituksissa, tarinoissa ja esimerkeissä olisi tärkeää tuoda esiin ihmisten ja perheiden moninaisuutta” ja erilaisten perhemuotojen ilmentämiä elämäntapoja on pidettävä samanarvoisina. Tämä oppaan suosittama lähestymistapa on ristiriidassa tutkimustulosten kanssa, joiden mukaan lasten kehityksen, puolisoien hyvinvoinnin ja yleensä yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta perhemuodot eivät ole samanarvoisia. Sukupuolieroon perustuva yksiavioinen perhemalli on luonnollinen tapa liittää äiti, isä ja lapsi toisiinsa ja se on ainoa, joka rakenteellisesti kunnioittaa lasten identiteetti- ja suhdeoikeuksia.

Opas kritisoi ”heteronormatiivista ajattelumallia”, jonka mukaan ”heteroseksuaali mies ja heteroseksuaali nainen edustavat luonnollisia, oikeutettuja, toivottuja” tapoja olla ihminen (s. 68). Opas ei ota huomioon sitä, että valtaosa koulun oppilaista tulee kasvamaan juuri tällaisiksi ihmisiksi. Pitäisikö heidän kokea olevansa luonnottomia, ei-oikeutettuja ja ei-toivottuja ihmisyyden edustajia?

Kahden sukupuolen pohjalta toimivan heteronormatiivisen tarkastelutavan sijaan opas suosittelee näkemystä, jonka mukaan sukupuoli on liukuva ja sukupuoli riippuu yksilön valinnasta, ei biologisista tosiasioista. Heteronormatiivisuus siis korvataan sukupuoli-identiteetti-ideologialla. Opettajia ohjeistetaan kyseenalaistamaan kaikkien maailmankulttuurien perusvakaumus, että luonnollinen avioliiton muoto on naisen ja miehen välinen avioliitto, jonka hedelmänä syntyy lapsia ja muodostuu perhe. Kuitenkin historia osoittaa, että korkeakulttuurin jatkuvuus riippuu vahvasta avioliittokulttuurista. Yhteiskunnan tasapainoinen kehitys edellyttää, että kasvatus vahvistaa nuorten identiteettiä miehinä ja naisina ja kehittää heissä valmiuksia luoda onnellisia avioliittoja ja tasapainoisia perheitä.

Esimerkkinä tämän lähestymistavan soveltamisesta kouluopetukseen on 7-9 luokkalaisille tarkoitettu oppikirja *Lähde, Terveystieto 7-9* (Sanoma Pro), jossa esitetään seksuaalinormit yksiselitteisesti kielteisessä valossa sen sijaan että nähtäisiin niiden luovan edellytykset vakaalle perhe-elämälle. Kirjan yhden luvun otsikkona on ”Normatiivisuus aiheuttaa syrjintää” (s. 151). ”Normi tarkoittaa sääntöä tai ohjetta, jota pidetään normaalina ja hyväksyttävänä” Kirjan mukaan ”Normatiivinen ajattelu aiheuttaa syrjintää niitä kohtaan, jotka eivät täytä normien mukaisia oletuksia.” Heteronormatiivisuus, eli näkemys, jonka mukaan avioliiton keskeisiä normeja ovat puolisouskollisuus, kokonaisvaltaisuus ja sukupuolien toisiaan täydentävyys, esitetään kirjassa

kielteisessä ja torjuttavassa valossa ja vaaditaan sen purkamista. Heteronormatiivisuuden katsotaan aiheuttavan mm. kiusaamista: ”Kiusaamisen taustalla on usein normatiivinen eli normien mukainen ajattelu.” (s. 151) Tekstissä esitetään heteronormatiivisuus eli ydinperhenormi syrjivänä, ja suositellaan sen purkamista tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden nimissä. Näin nuorilta viedään seksuaalimoraalinen viitekehys, joka antaisi heille kriteerin tunnistaa seksuaalinen hyväksikäyttö.

2. Avioliittonormien murentaminen altistaa nuoria seksuaaliselle hyväksikäytölle

Itsemääräämisoikeutta korostava seksuaalikasvatus aktivoi seksuaalisesti lapsia, joiden seksuaalisuus on luonnostaan latentissa, piilevässä vaiheessa. Opetus keskittyy fyysiseen seksuaalisuuteen, mikä häiritsee lapsen luontaista viattomuutta, johon kuuluu vapaus seksuaalisista ajatuksista, seksuaalisista mielikuvista, haluista ja toiminnoista. Koska seksuaalikasvatus on irrotettu avioliittomoraalista, se rohkaisee lapsia ja nuoria varhaisiin seksuaalisiin kokeiluihin, jotka voivat olla heille traumaattisia, koska heiltä puuttuu niiden edellyttämä henkinen kypsyys. Tämä on johtanut lasten ja nuorten laajamittaiseen seksuaaliseen hyväksikäyttöön, joka joissakin tapauksissa ilmenee siten, että lapset käyttävät toisiaan seksuaalisesti hyväkseen.

Esimerkiksi Väestöliiton sivuilla on tällainen luonnehdinta itsemääräämisoikeutta korostavasta seksuaalikasvatuksesta: ”Aiemmin ajateltiin, että nuoren hyvä seksuaaliterveys tarkoittaa ensisijaisesti sitä, että nuori ei harrasta seksiä. Nykyään kuitenkin ymmärretään, että omaan seksuaalisuuteen tutustuminen on osa nuoruuden kehitystehtävää. Kokonaisvaltainen seksuaalikasvatus antaa nuorelle eväitä tutustua omaan seksuaalisuuteensa omia ja muiden rajoja kunnioittaen.” ([Seksuaalikasvatus - Väestöliitto.fi](https://www.vesteliitto.fi)) Väestöliitto siis rohkaisee nuoria harrastamaan seksiä osana nuoruuden kehitystehtävää. Perustelen seuraavassa, miten tällainen suositus luo nuoriin asenteita, jotka tekevät helpommaksi käyttää nuoria seksuaalisesti hyväksi.

Varhaislapsuudesta alkava, seksuaaliviettiä aktivoiva ja moraalista irrotettu seksuaaliopetus heikentää luontaista tietoisuutta siitä, että seksuaalisuus on luonteeltaan henkilökohtaista, yksityistä ja intiimiä. Se turruttaa nuoren moraalista omaatuntoa ja sen varaan rakentuvaa luontaista siveyttä ja heikentää hänen kykyään vastustaa primitiivisiä yllykkeitään, kuten jo Markiisi de Sade (2003, 141) totesi: ”häpeämättömyys altistaa haureudelle”. Tällöin nuorelle tulee vaikeammaksi vastustaa seksuaalista hyväksikäyttöä.

Liberaali seksuaalikasvatus ei anna välineitä tunteiden ja halujen kriittiseen arviointiin eikä kehitä kriittistä arviointikykyä. Seksuaaliseen ihastumiseen ja suuntautumiseen liittyen yläasteen oppikirja *Voimaa Terveystieto 7–9* ohjaa nuoria luottamaan omiin tunteisiinsa: ”Kaikenlaiset tunteet ja ajatukset ovat täysin turvallisia, sallittuja ja arvokkaita. Sen sijaan voimakkaan tunteen tai ajatuksen torjuminen voi aiheuttaa ahdistusta.” (*Voimaa* s. 122)

Oppijalle annetaan tässä vain kaksi vaihtoehtoa: joko kritiikittömästi hyväksyä kaikki tunteet ja ajatukset tai torjua ne. On kuitenkin olemassa kolmas vaihtoehto, jota kirja ei ota huomioon: tunteiden arviointi. Ajatuksia ja tunteita ei ole syytä kritiikittömästi hyväksyä eikä torjua, vaan niitä on järkevä kriittisesti arvioida. Moni nuori oppii kielteisten kokemusten kautta, ettei hän voi luottaa ihastumisen ja rakkauden tunteisiinsa, koska taitava hyväksikäyttäjä osaa manipuloida tunteita.

Kun ihminen tiedostaa, että kielteisten ja tuhoavien tunteiden ylivalta vie häntä epätoivottavaan elämäntapaan ja köyhydyttää hänen persoonallisuuttaan, hän heikentää näiden tunteiden vaikutusta

elämässään. Kielteisiksi koettuja tunteita ei torjuta, mutta niiden vaikutusta heikennetään ottamalla ne tietoisien arvioinnin kohteeksi ja pohtimalla minkälaiseen elämäntapaan ne johtavat: tunteiden pohjalta tehdyt ratkaisut ja elämäntapavalinnat saattavat johtaa nuoren ristiriitaan oman moraalisen omantuntonsa kanssa ja muiden ihmisten oikeuksien loukkauksiin.

Tunteiden arviointi on tärkeää, koska seksuaalinen groomaus eli nuoren viettely ja hänen asenteidensa muokkaus seksuaalista hyväksikäyttöä ja seksikauppaa varten perustuu systemaattiseen tunnemanipulaatioon. Groomausjengit käyttävät usein nuoria teini-ikäisiä luodakseen ensimmäisen kontaktin nuoreen, kuten englantilaisten groomausjengien toimintaa tutkinut Times-lehden reportteri Andrew Norfolk totesi: ”ensimmäisen kontaktin tyttöihin loivat nuoret pojat”.

Nuoren tunteet herätetään antamalla hänelle huomiota, hemmottelemalla häntä ja synnyttämällä hänessä tunne, että hän on tärkeä. Tytölle annetaan rahaa ja lahjoja ja häntä imarrellaan kohteliaisuuksilla. Hänelle tarjotaan huumeita ja alkoholia. Tultuaan riippuvaiseksi huomionosoituksista, rakastuttuaan ja aloitettuaan seksuaalisuhteen groomaajan kanssa, hänet manipuloidaan tai pakotetaan olemaan seksuaalisuhteissa myös pojan ystävien ja sukulaisten kanssa. Tällä tavalla häntä muokataan prostituutiota varten. Jos tyttö yrittää paeta, häneen kohdistetaan uhkauksia ja väkivaltaa.

14-vuotiaana Rotherhamissa pitkäaikaisen seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi joutunut Sammy Woodhouse julkaisi vuonna 2018 kokemuksistaan kirjan, jossa hän kritisoi koulussa saamaansa seksuaaliopetusta siitä, että se epäonnistui seksuaalisuuden inhimillisen merkityksen selventämisessä (Woodhouse 2018, 20). Koulun tarjoama seksuaaliopetus ei auttanut Samanthaa tunnistamaan ja välttämään vuosikausia jatkunutta seksuaalista hyväksikäyttöä.

Normittomassa kulttuurissa eläviltä nuorilta voi mennä vuosia tiedostaa joutuneensa systemaattisen seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi, vaikka heidän henkinen ja fyysinen pahoinvointinsa lisääntyy yhä väkivaltaisemmaksi ja nöyryyttävämmäksi muuttuneessa ihmissuhteessa. Samanthalta meni kokonainen vuosikymmen, ennen kuin hän tunnisti olevansa hyväksikäytetty ja ymmärsi hyväksikäytön johtaneen hänet epäterveisiin suhteisiin miesten kanssa. ”Minut oli aivopesty niin perusteellisesti, että jopa aikuisena ajattelin olevan normaalia elää suhteissa väkivaltaisten poikaystävien kanssa ja sietää vihaamiani ammatteja, joissa minut seksualisoitiin yhä uudestaan minulle tuntemattomien ihmisten nautinnon vuoksi.” (Woodhouse 2018, 301–302; 245; 248.)

Sikäli kuin nuori kadottaa tajun keskeisistä seksuaalimoraalisista normeista ja elinikäisen ja puolisuuskohtaisen avioliiton ihanteesta, häneltä puuttuu kriteeri, jonka avulla hän voi erottaa terveet suhteet epäterveistä. Hänen on vaikea erottaa hyväksikäyttöä aidosta rakkaudesta, erityisesti kun hyväksikäyttäjä on ammattimaisesti toimiva lasten ja nuorten groomaaja. Nuoren on vaikea löytää tietä ulos umpikujastaan, sikäli kuin hänen saamansa seksuaalikasvatus ja yleinen kulttuuri-ilmapiiiri ovat heikentäneet hänen tietoisuuttaan seksuaalimoraalisista periaatteista, jotka antaisivat hänelle kriteerit aidon rakkauden tunnistamiseksi ja itsensä suojelemiseksi.

Valtioneuvoston selonteon mukaan rikollisjengien nuorille tuottama uhka on kasvanut Suomessa: ”Nuoriso- ja jengirikollisuuden lisääntyminen on tunnistettu vakavaksi ongelmaksi, ja hallitus on sitoutunut ottamaan käyttöön tarvittavat keinot nuoriso- ja jengirikollisuuden torjumiseksi ja vähentämiseksi. Valtioneuvosto on huhtikuussa 2024 hyväksynyt periaatepäätöksen⁹⁴ nuoriso ja

jengirikollisuuden ehkäisemisen ja torjumisen toimenpideohjelmasta.” (s. 68) Tämä korostaa tarvetta kehittää sukupuoli- ja seksuaalikasvatusta niin, että se aidosti suojelee nuoria groomausjengien toteuttamalta haavoittuvien nuorten seksuaaliselta hyväksikäytöltä.

Selonteon mukaan ”*Hallitus jatkaa työtä väkivallattoman lapsuuden turvaamiseksi. Lapseen kohdistuvan seksuaaliväkivallan tapauksissa varmistetaan lapsen edun mukainen tutkinta ja monialainen tuki eri viranomaisten yhteistyönä.*” (s. 68) Olennaista olisi myös muuttaa seksuaalikasvatusta niin, että se antaa nuorille aidosti toimivat kriteerit seksuaalisen hyväksikäytön tunnistamiseksi. On tärkeää myös varmistaa, ettei Suomen viranomaisilla ole samanlaista välinpitämättömyyden asennetta lasten ja nuorten seksuaaliseen hyväksikäyttöön, mikä on paljastunut Britanniassa.

3. Avioliittonormien murentaminen tekee viranomaiset välinpitämättömiksi lasten ja nuorten seksuaaliselle hyväksikäytölle

Itsemääräämisoikeutta korostava seksuaalikasvatus ja sen perustana oleva liberaali seksuaalinäkemykset ei tarjoa johdonmukaista käsitystä moraalitiedosta, moraalitotuudesta ja objektiivisista moraaliperiaatteista, jotka muodostaisivat kestävästä moraalisen viitekehyksen seksuaalinäkemykselle ja -kasvatukselle. Tältä pohjalta opettajat, terveydenhoitajat ja sosiaaliviranomaiset jäävät moraalisesti epäselvään tilanteeseen, mikä voi tehdä heidät välinpitämättömiksi nuorten tekemien ratkaisujen seuraamuksiin, kuten eräs koulusairaanhoitaja kommentoi: ”En koe epäonnistuneeni, jos tyttö tulee raskaaksi tilanteessa, jossa hän tietää, mistä saisi tarvitsemaansa informaatiota ja päättää olla käyttämättä sitä hyväkseen.” (Alldred & David 2007, 111)

Nuorten seksuaalinen hyväksikäyttö on saanut erityisen laajoja mittasuhteita Britanniassa. Sen laajuudesta ei ole tarkkaa tietoa, koska kokonaisvaltaista maanlaajuista tutkimusta hyväksikäyttöskandaalista ei ole tehty. Useiden paikallisten tutkimusten pohjalta voidaan kuitenkin päätellä, että ongelma koskettaa kymmeniä tuhansia tai jopa yli sataa tuhatta hyväksikäytettyä nuorta yli 30 vuoden aikana. Britannian parlamentin ylähuoneessa vuonna 2024 pitämässään puheessa ylähuoneen jäsen Malcolm Pearson ekstrapoloi tehtyjen paikallisten tutkimusten pohjalta hyväksikäytettyjen nuorten määräksi 250 000 nuorta: ”Pääasiassa muslimimiehet ovat tällä vuosisadalla raiskanneet yli 250 000 nuorta tyttöä. Heidä on raiskattu yleensä useita kertoja päivässä vuosien ajan... Jengit toimivat edelleen Britannian suurissa kaupungeissa.”

Etsittäessä syytä ongelman laajuuteen ja sen jatkumiseen vuosikymmenien ajan on tehty erilaisia analyyseja. Yksi mahdollinen syy on kuitenkin juuri se, että nuoria on kasvatettu itsemääräämisoikeuteen perustuvan seksuaalikasvatuksen pohjalta ja viranomaiset ovat ohjanneet toimintaansa itsemääräämisoikeuteen perustuvan seksuaalikasvatuksen taustalla vaikuttavan liberaalin seksuaalinäkemyksen pohjalta. Englannin vuosikymmeniä jatkunut lasten ja nuorten systemaattinen seksuaalinen hyväksikäyttö tuli mahdolliseksi, koska viranomaiset suhtautuivat välinpitämättömästi alaikäisten seksuaalisuhteisiin pitäen niitä ilmauksena nuorten elämäntapavalinnasta. Sosiaaliviranomaisten todellisuustaju vääristyi, koska heidän saamansa ohjeistus irrotti seksuaalisuuden avioliittomoraalista. Heidä ohjeistettiin pitämään vääränä lähestymistapaa, joka ohjaisi nuoria pidättymään seksistä ennen avioliittoa ja opettaisi heille periaatetta: ”älä harrasta seksiä” (Health Development Agency 2001, 2). Nuorten parissa

työskenteleviä ohjeistettiin hyväksymään nuorten seksuaaliset valinnat ja omaksumaan ”ei-arvottava, ystävällinen ja tukeva” lähestymistapa (emt. 2001, 4). Tarkoituksena oli vain varmistaa, että nuorilla on riittävä itsetietoisuus ja itsevarmuus sekä kyky ”ottaa vastuu omasta terveydestään ja jakaa vastuuta muiden ihmisten terveydestä” (emt. 2001, 1–2). Tavoite katsottiin saavutetuksi, kun yksilö toimii vapaasti ja järkipäisesti osoittaen suvaitsevuutta ja kunnioitusta muita kohtaan.

Tämän ohjeistuksen pohjalta ”jopa niin nuorten kuin 11-vuotiaiden arvioitiin osallistuvan molemminpuoliseen suostumukseen perustuvaan seksuaaliseen yhdyntään, kun todellisuudessa aikuiset raiskasivat ja käyttivät heitä hyväkseen” (Wells 2017, 31).

Viranomaiset torjuivat vanhempien huolenilmaisut. ”Kahdessa tapauksessa – isät löysivät tyttärensä ja yrittivät poistaa heitä asunnoista, joissa heitä hyväksikäytettiin. Ainoana seurauksena oli se, että isät pidätettiin, kun poliisi kutsuttiin paikalle.” (Wells 2017, 32.) Sosiaaliviranomaiset ajattelivat huolestuneiden vanhempien olevan kykenemättömiä hyväksymään lastensa kypsymistä. Norman Wellsin (2017, 8) mukaan ”tässä kulttuurissa seksuaalisen hyväksikäytön on annettu jatkaa huomaamatta ja haavoittuvat nuoret on jätetty vaille suojaa”.

Nuorten hyväksikäytön on mahdollistanut koulujen seksuaalikasvatuksen perustana oleva liberaali oletus, että seksuaalietiikka voidaan pelkistää ”suostumuksen” olemassaoloon tai puuttumiseen. Tämä riittämätön 'moraalinen viitekehys' on perustavalla tavalla heikentänyt lasten suojelua. Se on sallinut tai ehkä jopa rohkaissut sosiaalityöntekijöitä, opettajia, lääkäreitä ja poliiseja, jättämään huomiotta lapsia saalistavan hyväksikäytön ja väittämään, että seksuaalisesti aktiiviset lapset tekevät 'tietoon perustuvan valinnan' harrastaa seksiä.

Englannin opetusviraston (Ofsted) sosiaalihuoltoa koskevassa vuosikertomuksessa 2013-14 todettiin, että ”liian usein seksuaalisesti hyväksikäytetyt lapset ja nuoret leimattiin virheellisesti 'seksuaalisesti holtittomiksi' tai heidän katsottiin tehneen 'elämäntapavalinnan', joka merkitsi riskikäyttäytymistä.”

Tätä välinpitämättömyyden suhtautumista alaikäisten seksuaalielämään pahentaa toinen liberaali ajatus, jonka mukaan lapsella on ”seksuaalioikeuksia”. Seksuaalioikeuden käsitteeseen viitataan myös valtioneuvoston selonteossa (s. 22). Tämä näkemys pitää lapsia ”miniaikuisina”, joilla on oikeus itsemääräämiseen, myös oikeus seksuaalisuhteisiin sen sijaan että se tunnustaisi, että lapset ovat erilaisia kuin aikuiset ja että he tarvitsevat suojelua jopa itseltään. Tältä pohjalta oletettavasti vastuuntuntoiset aikuiset reagoivat 13-vuotiaan seksin harrastamiseen kysymällä: ”Voinko auttaa sinua hankkimaan ehkäisyvälineitä vanhempien tietämättä?” sen sijaan, että ilmoittaisivat asiasta välittömästi vanhemmille ja poliisille.

Väkivaltaa ei ole saatu kuriin, vaikka jengien lapsiin kohdistama väkivalta on saanut äärimmäisiä muotoja. Rotherhamia koskevassa tutkimuksessa vuonna 2014 todettiin, että lasten päälle ”kaadettiin bensiiniä ja heidät uhattiin sytyttää tuleen”, ”heidä uhkailtiin aseilla”, ”he joutuivat todistamaan raajan väkivaltaisista raiskauksista ja uhattiin, että heistä tulisi seuraava uhri, jos he kertoisivat kenellekään”. Jo 11-vuotiaita tyttöjä raiskasi suuri määrä miespuolisia rikosentekijöitä yksi toisensa jälkeen”.

Kestävän kehityksen yhdeksi tavoitteeksi on asetettu lapsiin kohdistuvan väkivallan lopettaminen:
”16.2 Lopettaa kaikki lapsiin kohdistuva pahoinpitely, hyväksikäyttö, ihmiskauppa ja kaikki

väkivallan muodot sekä lasten kiduttaminen.” (s. 87) Lapset ovat jatkossakin alttiita seksuaaliselle hyväksikäytölle, elleimme yhteiskuntana päättää, että alaikäisen osallistaminen seksuaalisuhteeseen on aina rikos. Itsemääräämisoikeutta korostava seksuaaliopetus altistaa lapsia hyväksikäytölle. Nuoret jätetään seksuaaliseen normityhjiöön, kun heille viestitään, että ainoa ohjenuora sille, milloin heidän pitäisi harrastaa seksiä, on se, tuntevatko he itsensä valmiiksi.

Konservatiivipuolueen poliitikko ja parlamentin jäsen Miriam Cates kiinnittää viestipalvelu X:ssä huomiota siihen, että monet hyväksikäytetyistä tytöistä olivat huostaanotettuja. Yleinen perheiden hajoaminen on yksi lasten ja nuorten hyväksikäyttöä lisäävä tekijä, koska ”biologiset vanhemmat ovat lapsen paras turva. Hyväksikäytön riski kasvaa, kun niin monet lapset kasvavat nykyään erossa isästään (45 prosenttia lapsista kokee vanhempiensa eron).” Catesin arvion mukaan tyttöjen seksuaalinen hyväksikäyttö jatkuu, jos emme korjaa suhtautumistamme alaikäisten seksiin ja perheiden hajoamiseen.

Kasvatusalan ammattilaisen Michael Merrickin mukaan tyttöjen laajamittaista seksuaalista hyväksikäyttöä on edistänyt liberaalin seksuaalinäkemyksen keskeinen vakaumus, jonka mukaan suostumus on seksuaalisuhteiden perusta. Tämä on muokannut kielteisesti tapaa, jolla päätämme, mikä on ja mikä ei ole hyväksyttävää tai turvallista lapsille. Tämän ajattelun pohjalta lapset on seksualisoitu. Liberaalin seksuaalinäkemyksen pohjalta viranomaiset päättelivät, että alaikäisten seksuaalinen toiminta voi olla ”terveellistä ja normaalia”, että lapset ovat antaneet suostumuksensa seksuaalisuhteisiin, että haittoja voidaan lieventää ”terveydenhuollolla”, että riskejä voidaan hallita normalisoimalla tällainen toiminta sen sijaan, että se tunnistettaisiin väärinkäytöksi ja lopetettaisiin.

”Lapsia arvioidaan ja analysoidaan ikään kuin he olisivat seksuaalisuhteisiin suostuvia aikuisia. Sijaishoitajat sallivat hyväksikäyttäjän jatkaa suhdettaan hoidossaan olevaan lapseen, sosiaalityöntekijä osallistui lapsen islamilaisiin ’häihin’ hyväksikäyttäjänsä kanssa, kun tämä oli vasta 15-vuotias. 12-vuotiaalle annetaan ehkäisyvälineitä koskevaa neuvontaa, jotta hän voisi jatkaa suhdettaan 20-vuotiaaseen. Näin hyväksikäyttöä helpotetaan ’terveydenhuollon’ varjolla.” [We have failed our children | Michael Merrick | The Critic Magazine](#)

4. Ehkäisyvälineiden jakaminen ja abortin tarjoaminen nuorille rohkaisee nuoria seksuaalisiin kokeiluihin, mikä mahdollistaa heidän systemaattisen seksuaalisen hyväksikäyttönsä.

Britannian hyväksikäyttötapauksissa oletettiin usein, että nuoret tytöt tekivät valinnan harrastaa säännöllistä seksiä, vaikka tosiasiaassa nämä lapset olivat rikoksen uhreja. Lääkärit jakavat näille hyväksikäytetyille tytöille viikko toisensa jälkeen jälkiehkäisytabletteja kysymättä kysymyksiä ja olettaen sen olevan tyttöjen elämäntapavalinta. On kuitenkin väärin syyttää 12-vuotiaita lapsia ”riskikäyttäytymisestä” tai leimata heidät seksuaalisesti vapaamielisiksi.

Tuhannet ammattilaiset Britanniassa katsoivat vuosikymmenien ajan, että lapsen harrastama seksi ei ole riski, jos tyttö käyttää ehkäisyvälineitä. Kaikki tästä poikkeavat käsitykset leimattiin ahdasmielisiksi ja tuomitseviksi. ”Lapsia poimittiin koulun portilta, hyväksikäyttäjät kävivät kouluissa päivän päätteeksi etsimässä seuraavaa uhriaan. Koululaiset tiesivät, että heidän ikätovereitaan käytettiin hyväksi. Toisinaan kouluissa tarjottiin ’terveydenhuoltopalveluja’, jotka helpottivat lasten hyväksikäyttöä.” (Merrick)

Yhteiskunnassa normalisoidut liberaalit arvot ja oletukset heikentävät erityisesti haavoittuvimmassa asemassa olevien lastemme turvallisuutta. Alaikäisten seksuaalisuhteet normalisoidaan, kun koulut tarjoava ehkäisyvälineitä ja abortteja ilman vanhempien suostumusta. Merrick kritisoi sitä, että jotkut koulut esimerkiksi soittavat kotiin ja pyytävät vanhempien lupaa antaa parasetamolia, mutta antavat jälkielektrisyypillereitä lupaa kysymättä. Jotkut tytöt ovat joutuneet epäterveisiin suhteisiin juuri sen vuoksi, mitä heille on kerrottu ja annettu koulussa. Tai kuten eräs lapsi asian ilmaisee keskusteltaessa ehkäisyvälineiden jakamisen vaikutuksista lapsille ilman vanhempien tietoa: ”Otin jälkielektrisyypillerin 13-vuotiaana, koska olin liian nuori edes ajatellakseni raskaaksi tulemista. Ajattelin, että se oli vastuullista. Mutta pojat painostavat seksiin sanomalla, että voit ottaa sen seuraavana päivänä.” Liberaali seksuaalinäkemys on estänyt yhteiskuntaa tunnistamasta lasten hyväksikäytön ja riiston varoitusmerkkejä. Lapset saavat kärsiä elinikäisiä seurauksia siitä, että yhteiskunnassa omaksuttu liberaali seksuaalinäkemys on asetettu vanhempien oikeuksien ja lastensuojelun edelle. Ajan salliva etiikka heikentää lasten suojelua.

Liberaali näkemys vaatii lapsille oikeutta ehkäisyyn ja abortteihin. Tällä näkemyksellä on niin vallitseva asema, ettei tätä haluta kriittisesti tarkastella. Asiaa protestoineet vanhemmat määritellään ongelmiksi. (Merrick 2025)

Nottinghamin yliopiston professori David Paton (2017, 3–4) kritisoi sitä, että kulttuurissamme on alettu pitää alaikäisten seksuaalista aktiivisuutta normaalina osana nuorten kasvuprosessia ja suhteellisen harmittomana niin kauan kuin se perustuu yhteiseen suostumukseen. Viralliset seksuaalikasvatusohjelmat ovat perustuneet virheellisiin lähestymistapoihin ja muokanneet nuoriin asenteita, jotka altistavat heidät seksuaaliselle hyväksikäytölle. Kun virallisten toimintaohjelmien mukaan ehkäisyä tarjotaan alaikäisille ilman, että asiasta tiedotetaan nuorten vanhemmille, ”tulee selväksi, että vallitsevat pyrkimykset teini-ikäisten seksuaaliterveyden parantamiseksi ovat usein edistäneet ja pitäneet yllä haavoittuvien nuorten seksuaalista hyväksikäyttöä.”

Kun seksuaaliopetuksessa esitellään ehkäisyvälineitä ja opastetaan konkreettisesti kondomin käyttöön, nuorille välittyy vaikutelma, että esiaviolliset suhteet ovat turvallisia ja normaaleja. Kun tähän yhdistetään kondomien jakaminen, on tutkimusten mukaan seurauksena, että teiniraskaudet lisääntyvät merkittävästi (Buckles & Hungermann 2016). Väite, jonka mukaan neutraali seksuaalivalistus johtaa vastuulliseen seksuaalielämään ja vähentää teiniraskauksia, on tutkimusten valossa harhaanjohtava. Patonin (2012) mukaan taloustieteellisten mallien pohjalta on mahdollista osoittaa linkki ehkäisyvälineiden helpon saannin ja teinien lisääntyneiden seksuaalisuhteiden välillä. Esimerkiksi Girman ja Patonin (2011) tutkimuksen mukaan katumuspillerien helppo saatavuus lisää sukupuolitautilien määrää teini-ikäisten parissa.

Ehkäisyvälineiden helppo saatavuus ja seksuaalikasvatuksen antama kuva ehkäisyvälineillä suojatun seksin turvallisuudesta ”vähentää seksuaalisen aktiivisuuden hintaa ja tekee todennäköisemmäksi (ainakin joidenkin teinien kohdalla) että he alaikäisinä alkavat elää seksuaalisuhteissa” (Paton 2012) ja näin altistuvat hyväksikäytölle. Paton kiinnittää huomiota siihen, että joidenkin Yhdysvaltain osavaltioiden määräämä pakollinen vanhempien osallistaminen nuorten seksuaaliterveyttä koskeviin ratkaisuihin on vähentänyt alaikäisten abortteja, sukupuolitauteja ja parantanut teinien mielenterveyttä.

Patonin mukaan seksuaalikasvatuksen välittämät väärät asenteet mahdollistivat tuhansien hauraiden nuorten seksuaalisen hyväksikäytön Britanniassa. Laajamittaisten hyväksikäyttötapausten tultua julki asiantuntijoilla ei enää ole mitään veruketta jatkaa entiseen tapaan ja kieltäytyä kriittisesti arvioimasta perustavia oletuksiaan: ”seksuaaliterveyden parissa työskentelevillä toimenpideohjelmien luojilla ja ammattilaisilla ei ole enää mitään tekosyytä jättää todistusaineistoa huomiotta”.

Liberaali seksuaalikasvatuksen malli asettaa seksuaalimoraalin perustaksi yksilön valinnanvapauden ja pitää oikeana antaa lapselle kattavaa seksuaalisuutta koskevaa tietoa jo varhain. Kun yksilön valinnanvapaus ja mielihalut asetetaan seksuaalimoraalin perustaksi, nuoren on vaikea ymmärtää seksuaalisuuden suhdetta rakkauteen ja siirtää seksuaalielämänsä avioliittoon. Nuoret tarvitsevat avioliiton ja perhe-elämän merkitystä korostavan seksuaalikasvatuksen tarjoamia kriteereitä, joiden avulla he voisivat tunnistaa aidon rakkauden ja välttää seksuaalisen hyväksikäytön.

5. Avioliitonnormien purkaminen normalisoi perversiot

Yksi ongelma itsemääräämisoikeutta korostavan seksuaalikasvatuksen taustalla vaikuttavassa liberaalissa seksuaalinäkemyksessä on se, että se luontaisen logiikkansa mukaisesti voi päätyä oikeuttamaan lasten seksuaalisen hyväksikäytön. Liberaali lähestymistapa asettaa yksilöiden mieltymykset korkeimmaksi moraaliseksi periaatteeksi ja asettaa yksilön itsemääräämisoikeuden moraalisen hyveen edelle (Pring 2014, 48–49). Seksuaalisuudella ei liberaalin näkemyksen mukaan ole mitään luontaista tai itsenäistä merkitystä irrallaan sen kyvystä tyydyttää yksilöiden vaihtelevia mieltymyksiä. Tältä pohjalta seksuaalisia suhteita koskeva puhe typistyy puheeksi suostumuksesta ja valinnanvapauden kunnioituksesta. Omien köyhtyneiden lähtökohtiensa pohjalta liberaali lähestymistapa pitää kaikkia erilaisia seksuaalielämän muotoja samanarvoisina välittämättä tutkimuksesta, joka osoittaa elinikäisen ja puolisuuskohtaisen avioliiton merkityksen sekä aikuisten että lasten hyvinvoinnille. Seksuaalikasvatuksen välittämä moraalinen ja seksuaalinen relativismi jättää nuoret vaille järkipästä kriteeriä seksuaalisten valintojen pohjaksi.

Yksilön valinnanvapauden pohjalta liberaalin tasa-arvokäsityksen on vaikea torjua mitään seksuaalista perversiota, jonka joku kokee nautinnolliseksi. Koska ”perversseiksi tai luonnottomiksi ei voida tuomita mitään seksuaalisia tekoja, jotka tuottavat molemmipuolista mielihyvää suostuville yksilöille” (Adler 1970, 327), seksuaalisen perversion käsite voidaan ”siirtää romukoppaan” (Priest 1997, 371). Äärimmilleen vietyä liberaali tulkinta seksuaalisesta vapaudesta sisältää ajatuksen, että seksuaalinen vapaus ilmenee panseksuaalisesti estottomassa ihmisessä, joka elää seksuaalisuhteissa kaiken ikäisten ja eri sukupuolta olevien ihmisten ja tarpeen tullen jopa eri eläinlajeja edustavien kumppanien kanssa. Ihmisen onni perustuu orgasmien helppoon saatavuuteen ja seksuaaliseen vaihteluun.

Jonathan Burnside (2011: 383) kysyykin, miksi yksilöiden seksuaalisten mieltymysten tasa-arvoinen kohtelu tulisi ulottaa ainoastaan heteroseksuaaliseen ja homoseksuaaliseen käyttäytymiseen, eikä myös muihin seksuaalisen käyttäytymisen muotoihin. Tällä hetkellä lainsäädännössä torjutaan sellaiset käyttäytymisen muodot, jotka yleinen mielipide tuomitsee (Gruen 2006, 587) ja yleisen mielipiteen muuttuessa lakeja korjataan muuttuneen mielipiteen mukaiseksi. Koska liberaali lähtökohta ei loogisesti tarjoa perustetta torjua mitään seksuaalisuuden

muotoa, itsemääräämisoikeutta korostavan seksuaalikasvatuksen saanut lapsi ja nuori on tässä suhteessa tuuliajolla (Mark 2018, 136).

Liberaalin tasa-arvokäsityksen pohjalta ei ole loogisesti mahdollista sulkea pois mitään seksuaalisuuden muotoja, jotka tuottavat jollekin yksilölle nautintoa, jos ei voida osoittaa niiden tuottavan vahinkoa muille. Esimerkiksi John Harrisin mukaan ei ole mitään sinänsä ”vääää missään seksuaalisuuden muodossa mukaan lukien fetisismi, eläimiin sekaantuminen, nekrofilia, anaaliseksi, inesti, pedofilia”. Vääränä on pidettävä vain tekoja, joihin liittyy ”loukkaamista, vahingon tuottamista ja hyväksikäyttöä” (Harris 1985, 191).

Primoratz ehdottaa, että pedoseksuaalisuuden moraalittomuus ja lainvastaisuus perustuu ainoastaan oletukselle, että aikuisten ja lasten väliset seksuaalisuhteet tuottavat lapselle vahinkoa. Niinpä kysymystä ”pedofilian moraalisesta ja laillisesta asemasta ei ole ollenkaan ratkaistu, vaan lopullinen ratkaisu odottaa lisää filosofista ja empiiristä tutkimusta” (2006, 761). Primoratzin mielestä aikuisten ja lasten välisten seksuaalisuhteiden haitallisuutta lapselle ei ole vielä todistettu kumpaankaan suuntaan. Nykyisen lain kielto tällaisille seksuaalisuhteille on tässä tilanteessa vain ”kaikkeinärkevin ja moraalisin valinta” (2006, 761). Liberaalin lähestymistavan sisällä on jo ajattelijoin, joiden mielestä seksuaalisten elämäntapojen luokittelu moraalin perusteella on verrattavissa rasismiin (Rubin 2007, 161).

Jos tuleva tutkimus kallistuu edes väliaikaisesti siihen suuntaan, etteivät aikuisten ja lasten väliset seksuaalisuhteet tuota lapselle merkittävää vahinkoa, niin liberaali logiikka vaatisi tasa-arvon nimissä tällaisten seksuaalisuhteiden laillistamista, koska ne tuottavat pedofiileille nautintoa. Ideologisesti motivoitu tutkija voi rakentaa tutkimusasetelmansa sellaiseksi, että hän saa toivomiaan tuloksia. Tästä ovat esimerkkinä Alfred Kinseyn ja hänen kollegoidensa (1948) tutkimukset, joissa käsitys lapsen seksuaalisuudesta luotiin tukeutumalla pedoseksuaalien havaintoraportteihin. Näin Kinsey pyrki oikeuttamaan vakaumuksensa aikuisten ja lasten seksuaalisuhteiden luonnollisuudesta.

Sikäli kuin missään seksuaalisessa teossa ei ole mitään luonnostaan moraalitonta ja nautinnon määrästä ja voimakkuudesta tulee ainoa kriteeri, jonka perusteella seksuaalisten tekojen hyväksyttävyyttä arvioidaan, raiskauksen, pedoseksuaalisuuden ja inestin kaltaisia tekoja voidaan pitää moraalittomina, sikäli kuin uhrille aiheutetun vahingon määrä on suurempi kuin tekijän kokema nautinto (Odell 2006, 197). Jos liberaali kuitenkin soveltaa samaa laskutoimitusta inestin, eläimellisyyden ja nekrofilian kaltaisiin käytäntöihin, hän saattaa päätyä erilaisiin moraalisiin johtopäätöksiin (Mark 2018, 111), sillä liberaali lähestymistapa jättää huomiotta seksuaalisen käyttäytymisen luontaisen moraalisen arvon (Haidt 2012, 174). Lisäksi jopa pedoseksuaalisuuden osalta arvio voi muuttua, jos tutkimukset osoittavat, että seksuaalisuhteet ovat lapsille vaarattomia ja miellyttäviä (Rind & Welter 2014; Rind 2017a; Rind 2017b).

Seksologian kannattajat, joista Alfred Kinsey oli uranuurtaja, ovat olleet erityisen vaikutusvaltaisia tällaisen nautinnon paradigman edistämisessä. Kinseyn seksologinen työ ”on ennen kaikkea raportti siitä, mitä ihmiset tekevät, mikä ei herätä kysymyksiä siitä, mitä heidän pitäisi tehdä tai millaiset ihmiset tekevät sitä” (Kinsey, Pomeroy, Martin 1948, 7). Tällaisen empiirisen lähestymistavan merkitystä arvostetaan edelleen laajalti (Fletcher, Simpson, Campbell, Overall 2013, 258), ja Kinseyn työ on kokenut renessanssin viimeaikaisessa keskustelussa. Esimerkiksi Rind & Welterin 2014 tutkimuksessa hyödynnetään Kinseyn keräämää empiiristä aineistoa.

Kinsey perusti Indianan yliopistoon (Bloomington) Sukupuolentutkimusinstituutin (myöhemmin Kinsey-instituutti), jota myöhemmin johtivat seksologit kuten Paul Gebhard, Wardell Pomeroy, June Rheinisch, Stephanie Sanders ja John Bancroft. Kinseyn visio moraalisesti neutraalista seksuaalikasvatuksesta toteutui, kun Mary Calderone ja Lester Kirkendall perustivat Sex (myöhemmin Sexuality) Information and Education Council of the United States (SIECUS) -järjestön. Sen hallituksen varhaisiin jäseniin kuuluivat Kinseyn seksiraporttien toinen kirjoittaja Wardell Pomeroy ja Harriet Pilpel, joka työskenteli Kinseyn seksuaalilainsäädännön uudistushankkeessa. SIECUS:sta on tullut Yhdysvaltojen tärkein seksuaalikasvatusjärjestö, ja sen julkaisut on tunnustettu WHO:n Euroopan aluetoimiston ja Saksan liittovaltion terveyskasvatuskeskuksen (BZgA) julkaisemassa *Seksuaalikasvatuksen standardit Euroopassa*.

6. Henkisen kestävyuden perustana on hyvinvoiva ydinperhe

Miksi sitten itsemääräämisoikeuteen perustuvan seksuaalikasvatuksen ja sen taustalla vaikuttavan liberaalin seksuaalinäkemyksen vallitsevuus yhteiskunnassa on ongelma henkisen kestävyuden kannalta? Syynä on liberaalin seksuaalinäkemyksen hajottava vaikutus avioliittoinstituution ja perheen vakauteen ja harmonisuuteen.

On vaikea tai mahdotonta löytää sellaista korkeakulttuuria, joka olisi pysyvästi heikentänyt avioliittoinstituutiota ja perhettä, ilman että seurauksena on yhteiskunnan rappeutuminen. Vuosituhansien ajan kaikissa korkeakulttuureissa avioliitto on ymmärretty naisen ja miehen liitoksi, jonka ensisijainen julkinen tarkoitus on liittää nainen ja mies niin läheisesti toisiinsa, että he muodostavat vakaan liiton yhteisten lastensa suojaksi. Korkeakulttuurit ovat asettaneet avioliiton yleispäteväksi säännöksi ja normiksi, että lapsella on oikeus isään ja äitiin ja että aikuisten toimintaa on arvioitava tämän normin valossa. Vaikka tätä normia vastaan rikotaan jatkuvasti, itse normin merkitystä ja velvoittavuutta ei korkeakulttuureissa ole asetettu kyseenalaiseksi, koska ydinperheinstituutio on korkeakulttuurin perusta.

(1) Kaikissa historiassa esiintyneissä korkeakulttuureissa vallitsevana on ollut näkemys, jonka mukaan lasten suojaksi rakennettu ydinperheinstituutio on korkeakulttuurin perusta. Seksuaalisuuden tarkoitus on puolisoitten kokonaisvaltaisen, elinikäisen ja puolisuuskollisen avioliiton vahvistaminen. Vahva ydinperheinstituutio on korkeakulttuurin ja yhteiskunnallisen vapauden ja vaurauden perusta, koska huolehtiessaan ydinperheinstituutiosta se samalla huolehtii lasten ja nuorten hyvinvoinnista ja kehityksestä.

(2) Kulttuurisen rappion vaiheita on luonnehtinut seksuaalista vapautta korostava malli, joka korottaa ylimmäksi arvoksi yksilön oikeuden seurata seksuaalisia mieltymyksiään. Koska ehdottomat seksuaali- ja avioliittonormit puretaan, loogisena lopputuloksena on näkemys, joka vie kohti seksuaalista normittomuutta. Tämä seksuaalista vapautta korostava ja ydinperheinstituutiota hajottava lähestymistapa murentaa yhteiskuntajärjestyksen perustaa, tuottaa lasten ja nuorten laajamittaista pahoinvointia, köyhdyttää yhteiskuntaa ja johtaa lopulta yhteiskunnallisen vapauden murenemiseen.

Nykyään länsimaissa on valtaan päässyt tämä seksuaalista vapautta korostava malli, joka asettaa aikuisten seksuaaliset mieltymykset lasten perusoikeuksien edelle. Sen myötä länsimainen kulttuuri

on etenemässä hajoamisen ja rappeutumisen vaiheeseen, jossa lasten nuorten pahoinvointi kasvaa ja yhteiskunnan kehitysedellytykset heikentyvät.

Avioliittoinstituution heikkeneminen ja seksuaalimoraalin höltyminen heikentää lasten ja nuorten kasvuolosuhteita ja johtaa ennen pitkää korkeakulttuurin rappeutumiseen. Omana aikanamme on toteutumassa prosessi, joka etenee seksuaalisen vapauden kautta perheen hajoamiseen, lasten pahoinvointiin, yhteiskunnallisten ongelmien kasvuun, köyhien ja rikkaiden välisen kuilun syvenemiseen. Seksuaaliseen itsemääräämisoikeuteen ja seksuaalioikeuksiin vedoten murennetaan avioliittoinstituutiota ja siihen perustuvaa perhekeskeistä elämäntapaa. Itsemääräämisoikeutta korostava liberaali seksuaaliopetus seksualisoi lapset ja luo nautinnonhakuiseen elämäntapaan orientoituneen ihmisen, jolta puuttuu kyky perhe-elämän vaatimaan seksuaalielämän itsehallintaan. Seksuaalista vapautta lisäämällä luodaan nautinnonhakuista irrallisista yksilöistä koostuva yhteiskunta, joka tuottaa lisääntyvästi lasten ja nuorten pahoinvointia. Perheinstituution hajotessa lasten pahoinvointi kasvaa. Nautinnonhakuinen kulttuuri johtaa ennen pitkää perheen hajoamiseen ja yhteiskunnan elinvoiman ehtymiseen lasten pahoinvoinnin lisääntyessä. Nämä prosessit tapahtuvat hitaasti vuosikymmenien ja -satojen kuluessa.

Perheen merkitys

Vapaa yhteiskunta edellyttää vahvaa perhekulttuuria, kuten taloustutkija Jennifer Morse (2011, 4) kirjoittaa: ”Mitä vapaampia haluamme olla keinotekoisista taloudellisista ja poliittisista rajoitteista, sitä enemmän tarvitsemme rakastavia perheitä.” Avioliittokulttuurin ja sen tukeman arvomaailman heikentyessä myös sitoutuminen ja itsensä antaminen tulevat vaikeammiksi, minkä seurauksena sekä puolisoiden elämän laatu että lasten kehitysedellytykset heikentyvät. Perheen heikentäminen vie yhteiskuntaa epätasa-arvoiseen ja epävakaiseen suuntaan.

Perhe-elämä on merkittävin yksittäinen tekijä kulttuurin eheyden ja elinvoimaisuuden perustana. Sikäli kuin perhe voi hyvin, perheen hyvinvointi heijastuu koko yhteiskuntaan. Perheen pahoinvointi heikentää ja rappeuttaa koko yhteiskuntaa. Perheessä luodaan se perusluottamus, joka on yhteiskuntaelämän ja henkisen resilienssin perusta, tai perheessä tämä luottamus tuhoaan. Perheen hajoaminen heikentää turvaverkkoa, jota lapsi tarvitsee kehittääkseen perusluottamustaan ja kasvaakseen itsenäiseksi aikuiseksi ja tuottavaksi yhteiskunnan jäseneksi.

Niin kauan kuin perhe-elämä muokkaa yksilöitä läheisyyden, keskinäisen kunnioituksen ja rakkauden ilmapiirissä, samat arvot ja ihmissuhdemallit vaikuttavat inhimillistävästi koko yhteiskuntaan ja sen instituutioihin. Yhteiskuntamoraali korreloi perhearvojen kanssa: moraali kuuluu perhekeskeisen elämäntavan ytimeen ja rakkauden ja läheisyyden leimaama perhe-elämä luo hyvän kasvualustan moraalille kehitykselle.

Eheä perhe korkeakulttuurin perustana

Historian aikana korkeakulttuurit ovat kehittyneet vähitellen suuruuteensa, kukoistaneet muutaman vuosisadan ja alkaneet sitten rappeutua, kunnes ne ovat hajonneet ja kukistuneet. Miksi näin? Miksei kulttuurien kehitys ole suoraviivaista edistystä? Onko olemassa jokin kaikille korkeakulttuureille yhteinen perusta, jonka varassa ne kehittyvät ja jonka rappio lopulta aiheuttaa niiden hajoamisen?

Harvardin yliopiston sosiologin Carle Zimmermanin mukaan keskeinen vastaus löytyy perheen merkityksestä yhteiskunnan uusiutumisprosessissa. ”Lukuisien suurten historiallisten muutosten lopullisen seuraamuksen ratkaisevat muutokset perhe-elämässä - - Korkeakulttuuri kehittyi perhekeskeisen elämäntavan varassa, mutta kehittyessään ja vaurastuessaan se helpon elämäntavan yleistyessä usein menettää alkuperäisen yhteyden olemuksensa peruslähteeseen, perhekeskeiseen elämäntapaan. Kun tämä prosessi pääsee etenemään liian pitkälle, sivilisaatio kuluttaa pian loppuun yhteisölliset voimavaransa. Seurauksena on taantuminen ja rappeutuminen. Taantumisen aste ja pimeiden aikakausien pituus näyttää riippuvan siitä, kuinka nopeasti kulttuuri löytää tiensä takaisin alkulähtökohtaansa – perhekeskeiseen elämäntapaan.” (Zimmerman 783.)

Korkeakulttuurin elinvoimaisuus ja kehitys riippuu sen kyvystä luoda edellytyksiä uuden sukupolven kehitykselle. Uusi sukupolvi saa persoonallisen kehityksensä perustavat rakennusosat perheestä. Perheiden tekemiä virheitä ja niiden aiheuttamia vaurioita on vaikea korjata ja niiden korjaaminen tulee yhteiskunnalle kalliiksi.

Perhe ja kulttuurin elinvoima

Brittiläisen antropologin J. D. Unwinin mukaan korkeakulttuurin edellytyksenä on seksuaalisuuden kanavoiminen avioliittoon. Kulttuuri on elinvoimainen niin kauan kuin perhe-elämän rakenteet ohjaavat yhteiskunnan jäseniä suuntaamaan energiaansa kulttuuriseen luomistyöhön.

Jos yhteiskunnan normit rajoittavat seksuaalisuuden avioliittoon, ihminen joutuu usein pidättymään seksuaalisten yllykkeidensä toteuttamisesta, mikä johtaa hänet sisäiseen ristiriitaan ja joskus jopa neuroosiin. Mutta useimmiten ihmiset ratkaisevat tämän konfliktin terveellä tavalla ja kanavoivat seksuaalisen energiansa rakentavaan toimintaan.

Unwin päätyi teoriaansa antropologisen ja historiallisen tutkimuksen pohjalta. Hän analysoi 80 heimoa ja 6 korkeakulttuuria 5000 vuoden ajalta ja löysi itseään hämmästyttäneen tosiasian: yksikään ehdottoman yksiavioisuuden hylännyt kulttuuri ei säilyttänyt elinvoimaisuuttaan entisellään kolmea sukupolvea pitempään lakattuaan vaatimasta seksuaalista pidättyvyyttä ennen avioliittoa ja puolisuusollisuutta avioliiton solmimisen jälkeen: ”Ihmishistorian aikakirjoissa ei ole yhtään tapausta, jossa yhteiskunta olisi säilyttänyt elinvoimaisuutensa sen jälkeen kun kokonainen uusi sukupolvi on perinyt tradition, joka ei vaadi siveyttä sekä ennen avioliittoa että sen solmimisen jälkeen.” (Unwin 1940, 84–85.)

Kulttuurinen energia on vähäisintä niissä yhteiskunnissa, joissa ei vaadita seksuaalista pidättyvyyttä ennen avioliittoa ja puolisuusollisuutta avioliiton solmimisen jälkeen. Kulttuurin taso nousee asteittain samassa suhteessa kuin seksuaalisuus rajoitetaan avioliittoon.

Ne yhteiskunnat, jotka ovat sallineet kaikkein vähiten poikkeamia ehdottomasta yksiavioisuudesta, ovat saavuttaneet kaikkein korkeimman kulttuurisen tason. ”Koko inhimillinen historia ei sisällä yhtään esimerkkiä yhteiskunnasta, joka on edennyt rationalistiselle asteelle, elleivät sen naispuoliset jäsenet ole syntyneet ehdottoman yksiavioiseen perinteeseen. Eikä ole yhtään esimerkkiä ryhmästä, joka olisi säilyttänyt korkean kulttuurisen kehitystasonsa sen jälkeen, kun vähemmän tiukat tavat ovat tulleet kaikkien sen jäsenten perityiksi normeiksi.” (Unwin 1934, 84)

Tältä pohjalta Unwin pääättelee, että on olemassa yhteys seksuaalisen pidättyvyyden ja sen sosiaalisen energian, ajattelun ja pohdinnan välillä, mikä synnyttää muutoksen kulttuurisesta tilasta

toiseen. Seksuaalinen pidättyvyys on omiaan lisäämään yhteiskunnallista energiaa ja pohdintaa, koska seksuaalisuuden rajoittaminen suuntaa seksuaalienergiaa kulttuurin rakentamiseen.

Unwinin mukaan yksikään inhimillinen kulttuuri ei ole täysin saavuttanut ehdottoman yksiavioisuuden ihannetta, jossa avioliitto on tasa-arvoisten kumppanien elinikäinen liitto, ja jossa naiset tuntevat seksuaalisesti vain aviomiehensä ja miehet vain aviovaimonsa. ”Historiallisten kansojen tutkimus osoittaa sen tosiasian, että ne yhteiskunnat, jotka ovat omaksuneet tavat, jotka tulevat kaikkein lähimmäksi tätä pakollista elinikäistä liittoa (jota ei ole koskaan vielä täysin saavutettu) ja jotka ovat ylläpitäneet tiukkoja lakejaan seksuaalisen käyttäytymisen osalta kaikkein pisimmän ajan, ovat edenneet kulttuuriselta tasoltaan kaikkein korkeimmalle ihmisyyhteiskuntien joukossa.” (Emt. 84.)

Unwinin teoriaa voidaan kritisoida siitä, että se yhdistää näkökulmia pienistä heimokulttuureista ja laajoista sivistyskulttuureista, vaikka heimokulttuurit ja laajat sivilisaatiot ovat monessa suhteessa ikään kuin ”eri maailmankaikkeuksia” (Zimmerman). Unwinin lähestymistapa on kuitenkin mielekäs sikäli kuin ihmisluonto ei olennaisesti muutu kulttuurista toiseen. Unwin vetoaa ihmisluonnon yleisiin lainalaisuuksiin ja väittää samojen lainalaisuuksien hallitsevan kaikkia kulttuureja.

Unwinin mukaan kansakunnat, jotka arvostivat ”ehdotonta yksiavioisuutta” ja sen vaatimaa seksuaalista pidättyvyyttä, olivat luovia ja menestyviä. Tällöin merkittävä osa yhteiskunnan jäsenistä suuntaa huomionsa perheen hyvinvointiin ja käyttää energiansa perhe-elämän suojelemiseen, suunnitteluun ja rakentamiseen. Tämä huolenpito laajenee koko yhteiskuntaan ja tuottaa elinvoimaisen kulttuurin, jolla on voimavaroja omistautua taiteen, tieteen ja teknologian kehittämiseen. Mutta kun yhteiskunnan avioliittokäytännöt avaavat oven avioliiton ulkopuolisiin suhteisiin joko ennen avioliittoa tai avioliiton solmimisen jälkeen, yhteiskunnallinen energia suuntautuu nautinnon tavoitteluun kulttuurin kehittämisen sijasta: yksilö kiinnittää enemmän huomiota henkilökohtaiseen nautinnon tavoitteluun kuin yhteisön hyvään. Moraaliset periaatteet murenevät, kun yhteiskunnan jäsenet hylkäävät yksiavioisuuden asettaman kurinalaisuuden ja alkavat tyydyttää henkilökohtaisia halujaan välittämättä tekojensa seurauksista. Robert Nisbetin (1988, 87) mukaan ”sosiologien yhteiskunnalliseksi hajoamiseksi kutsuma prosessi on vain sitä, että kasvava joukko yksilöitä elää holtittomasti suhteessa toisiin yksilöihin luottamukseen ja vastuuseen perustuvissa ihmissuhteissa”.

Ehdoton yksiavioisuus tukee kulttuurin kehitystä ratkaisemalla ongelman, joka on keskeinen jokaisen yhteiskunnan kannalta: Miten yhteiskunta onnistuu määrittelemään miehille sopivan sosiaalisen roolin? Sylviane Agacinskin (2001, xviii–xxi) mukaan sukupuoli ja seksuaalisuus eivät merkitse samaa naiselle ja miehelle, koska naisella ja miehellä on perustavasti epäsymmetrinen suhde ”hedelmällisyyden järjestyksessä” eli suhteessa lapsen saamiseen. Epäsymmetria näkyy erityisesti siinä, että seksuaaliaktin seurauksena lapsi voi alkaa kehittyä naisen sisällä. Näin naisella on alusta asti läheinen suhde syntyvään lapseen.

Isän suhde lapseen ei perustu yhtä vahvasti ruumiilliseen yhteyteen. Lapsi kehittyy miehen ruumiin ulkopuolella ja isän täytyy alkaa kehittää suhdetta lapseen tästä ulkoisesta lähtökohdasta. Äitiys on välittömästi koettavissa oleva tila, isyys taas päätellään tai luetaan tietylle henkilölle. Tässä mielessä

äitiys ja isyys ovat epäsymmetrisiä suhteessa toisiinsa. Seksuaaliero kertoo tästä verrannollisuuden puutteesta.

Koska lapsi kasvaa naisen sisällä, hänen on helpompi löytää roolinsa äitinä. Isän suhdetta lapseen ovat kulttuurit pyrkineet tukemaan avioliittoinstituution avulla. Yksiavioiset kulttuurit vaativat miehiä valitsemaan joko elinikäisen seksuaalisen pidättyvyyden tai aviomiehen vastuun: uskollisuuden, perheen elättämisen ja isyyden. Tällaisessa kulttuurissa useimmat miehet menevät naimisiin, mikä on heille hyväksi, koska avioliitossa elävät miehet ovat yleensä terveempiä, onnellisempia ja tuotteliaampia kuin poikamiehet. Ekonomisti Joseph Schumpeterin mukaan markkinatalouden varaan rakentuvien yhteiskuntien menestys perustuu paljolti siihen, että yrittäjät haluavat ansaita perheelleen hyvän toimeentulon. Jokaisen terveen sivilisaation keskeinen peruspilari on itsensä uhraava aviomies, joka ei käytä ansaitsemaansa tuloa oman itsekeskeisen nautintonsa tavoitteluun, vaan pitää parempana tehdä työtä ja säästää vaimoaan ja lapsiaan varten.

Unwinin teorian mukaan kulttuurin elinvoimaisuus ei edellytä sitä, että kaikki yhteiskunnan jäsenet noudattavat seksuaalisen siveyden normeja. Riittää kun kulttuurin säännöt asettavat ehdottoman yksiavioisuuden ihanteeksi. Tämän seurauksena kulttuurissa on merkittävä väestökerros, joka elää yksiavioisuuden mukaisesti ja kasvattaa uuden sukupolven kehittämään kulttuuria.

Miten sitten korkeakulttuurit rappeutuvat? Seksuaalisten rajoitusten alla kasvaneet ihmiset pyrkivät yhteiskunnan hyvinvoinnin kasvaessa lisäämään seksuaalista vapautta ja tyydyttämään seksuaaliset halunsa yhteiskunnan säännöistä välittämättä. Tämä lisää painetta näiden sääntöjen muuttamiseksi. Ennen pitkää yhteiskunnan tavat muuttuvat uusien sääntöjen sallimien vapauksien mukaisiksi. Ihmiset elävät lisääntyvässä määrin avioliiton ulkopuolisissa heteroseksuaalisissa ja homoseksuaalisissa suhteissa.

Seksuaalisen vapauden lisääntyessä myös lasten pahoinvointi ja yhteiskunnalliset epäkohdat lisääntyvät. Nämä ongelmat pakottavat kulttuurin ennen pitkää taas tiukentamaan seksuaalisia sääntöjään. Muussa tapauksessa kulttuuri taantuu pysyvästi.

Illuusio seksuaalisesta vapaudesta

Unwinin tutkimustuloksia on kritisoinut muun muassa maailmankuulu antropologi Ruth Benedict (1935). Benedictin kritiikin mukaan Unwin pelkistää kulttuurisia ilmiöitä liiaksi pyrkiessään saamaan esille kulttuurisen elinvoiman suhteen seksuaaliseen käyttäytymiseen.

Benedictin kritiikki on oikeutettua sikäli, että seksuaalisuuden rajoittaminen avioliittoon on tuskin *riittävä* selitys kulttuurin kehitykselle. Unwinin löytämä antropologinen ja kulttuurihistoriallinen tosiasia-aineisto tukee kuitenkin väitettä, että yksiavioisuus on korkeakulttuurin *välttämätön* edellytys.

Unwinin tutkimusten tarjoamaa näkökulmaa täydentävät laaja-alaisemmat teoriat korkeakulttuurin kehityksestä. Yksiavioisuuden lisäksi sivistysprosessin edellytyksenä on kulttuurimyönteinen arvoviitekehys ja yhteiskuntasektorien kuten tieteen, taiteen, oikeuslaitoksen, talouden, kasvatuksen ja koulutuksen eriytyminen ja avautuminen toimimaan itsenäisesti omien sisäisten toimintaperiaatteidensa mukaisesti.

Unwinin tutkimus on kuitenkin merkittävä perusteellisuudessaan ja laaja-alaisuudessaan. Aldous Huxleyn (1946, 311–312) mukaan ”Unwinin johtopäätökset perustuvat valtavalle määrälle huolellisesti seulottua todistusaineistoa, jotka voidaan kootusti ilmaista näin: – – Tutkimus osoittaa, että kulttuurinen energia on vähäisintä niissä yhteiskunnissa, joissa ei vaadita seksuaalista pidättyvyyttä ennen avioliittoa ja joissa [avioliiton ulkopuolisen] seksuaalisen nautinnontavoittelun mahdollisuudet avioliiton solmimisen jälkeen ovat suurimmat. Yhteiskunnan kulttuurinen tila nousee samassa suhteessa kuin se asettaa rajoituksia seksuaaliseen nautinnontavoitteluun sekä ennen avioliittoa että avioliiton solmimisen jälkeen.”

Unwinin tutkimustulosten merkitystä korostaa myös Pitirim Sorokin, syntyperältään suomalais-ugrilaisesta komin kansanryhmästä oleva sosiologi, joka päätyi samaan tulokseen Unwinin kanssa tutkiessaan seksuaalisen siveettömyyden suhdetta kulttuurin taantumiseen. Sorokin teki tutkimustaan Harvardin yliopiston sosiologian professorina vuosina 1930–1959 jouduttuaan karkotetuksi Neuvostoliitosta bolševikkivallankumouksen jälkeen vuonna 1922.

Sorokinin (1956, 87 ss.) mukaan terve yhteiskunta voi säilyä ainoastaan, jos perheet ovat vahvoja ja seksuaalisuus rajoitetaan avioliittoon. ”Sekä ihmiset että yhteiskunta taantuvat” kun seksuaalisuudesta tulee ihmisille ”pakkomielle” ja ihmiset ”tottuvat näkemään vastakkaisen sukupuolen jäsenet pelkkinä nautinnon välineinä”. Tällaisessa kulttuurissa ihmisarvo, moraaliset käskyt, naiseus ja miehisuus, äitiys ja isyys, lapsuus ja vanhuus, avioliitto ja perhe menettävät merkitystään. Avioerosta, puolison hylkäämisestä ja seksuaalisesta poikkeavuudesta tulee tavallista. ”Sitä, mitä aikaisemmin pidettiin moraalisesti tuomittavana, suositellaan nyt myönteisenä arvona. Sitä, mitä aikaisemmin pidettiin moraalisena rappiona, pidetään nyt moraalisena edistykseenä ja uutena vapautena.” Yhteiskunta ajautuu ”moraaliseen skitsofreniaan” samalla kun seksuaalinen rajattomuus vie kulttuuria taantumukseen ja romahdukseen. Sorokin päätteli länsimaisen kulttuurin olevan tekemässä ”vapaaehtoisin itsemurhan” rajoittamattoman seksuaalisen nautinnontavoittelun takia.

Moraalisen perustan kadottaneessa ja nautinnon tavoitteluun omistautuneessa yhteiskunnassa ei ole mahdollista luottaa ihmisiin, ei edes omaan puolisoon. Koska ihmiset voivat vapaasti solmia sopimuksia ja rikkoa niitä ilman laillisia seuraamuksia tai yhteisöllistä häpeää, he perhe-elämän ongelmien kasautuessa jättävät avioliittonsa välittämättä lastensa kärsimyksistä.

Sorokinin tutkimusten mukaan tällaiset itsekkäät ja hillittömät yhteiskunnat taantuvat. Hän tutki ”1623 sisäistä häiriötä kreikkalais-roomalaisen ja eurooppalaisen kulttuurin historiassa” ajanjaksona 600 eKr. – 1900 jKr. ja havaitsi, että seksuaalinen sallivuus melkein aina joko edelsi tai liittyi ”yhteiskuntapoliittisten häiriöiden räjähdykseen” (Sorokin 1956, 98). Sorokinin yksityiskohtainen tutkimus tukee Unwinin väitettä, jonka mukaan jokainen ehdottoman yksiavioisuuden hylkäävä kulttuuri kärsii kehitysedellytyksiään heikentävistä häiriötiloista.

Seksuaalimoraalin höltyminen Babylonian, Persian, Makedonian, Mongolian, Kreikan, Rooman ja Ptolemaiosten hallitsemien Egyptin korkeakulttuurien myöhäisvaiheissa oli yhteydessä näiden kulttuurien elinvoiman heikkenemiseen. Seksuaalisen holtittomuuden seurauksena kulttuurissa heikkenivät itsekuri, herkkyyys, päämäärätietoisuus ja kyky omistautua vaativille tehtäville, jotka ovat luovien saavutusten edellytyksiä. Sorokinin mukaan historiassa ”ei ole yhtään esimerkkiä

yhteiskunnasta, joka olisi säilyttänyt korkean kulttuurisen asemansa sen jälkeen, kun tiukat seksuaaliset tavat ovat höllentyneet” (Emt. 110–111).

Varhaisissa vaiheissaan nämä kulttuurit asettivat tiukkoja rajoja seksuaaliselle käyttäytymiselle, mutta myöhemmin niiden seksuaalimoraali höltyi, perhe-elämän tasapaino järkkyy, perheet hajosivat ja kulttuurinen elinvoima ja luovuus heikkenivät. Samoja piirteitä oli nähtävissä myös Italian renessanssissa, mutta protestanttinen uskonpuhdistus ja katolinen vastauskonpuhdistus loivat vahvan avioliittokulttuurin ja käänsivät kulttuurin suunnan muutamaksi vuosisadaksi. 1900-luvulla seksuaalivallankumous on lisääntyvässä määrin saanut valtaa länsimaissa ja sen myötä länsimaissa on lasten ja nuorten pahoinvointi lisääntynyt ja kulttuuri on alkanut menettää elinvoimaansa.

Seksuaalivallankumouksen vaikutus kulttuurin elinvoimaan tulee viiveellä, koska eheässä perhekulttuurissa kasvanut sukupolvi pitää yllä aikaisemmin vallinnutta kurinalaista elämäntapaa. Näin heidän lapsensa saavat vastuullisen perhe-elämän mallin omassa kodissaan.

Seksuaalivallankumouksen voimakkain vaikutus tulee kolmannessa ja sitä seuraavissa sukupolvissa seksuaalimoraalin höltymisen jälkeen. Tällöin kasvavien lasten vanhemmat ovat seksuaalivallankumouksen tuotteita, joiden kyky hallita seksuaalisia yllykkeitään on heikentynyt. Heillä on huonommat edellytykset pitää avioliittonsa koossa ja ohjata seksuaalista energiaansa pitkäjänteiseen työskentelyyn.

Seksuaalisen elostelun valtaamaa kulttuuria luonnehtii vähentynyt luovuus, epäsosiaalinen käyttäytyminen ja yleinen kulttuurinen ja taloudellinen taantuma. Seksuaalisen seikkailijan viettilylykkeitä voidaan jatkuvasti herätellä ulkoisilla ärsykkeillä, jotka horjuttavat hänen heikkoa sisäistä kontrolliaan. Häntä ahdistavat vieraantumisen tunteet, masennus ja hänen psyykkinen tasapainonsa on hauras. Lisäksi hänen vaaranaan ovat sukupuolitaudit, ei-toivotut raskaudet ja seksuaalisten rajojen rikkomisesta seuraavat ihmissuhdekonfliktit. Usein tällaisen ihmisen täytyy teeskennellä tehdessään uusia seksuaalisia valloituksia, joten hän vieraantuu itsestään ja moraalisesta omastatunnostaan.

Sen sijaan ihminen, joka hallitsee seksuaalisia yllykkeitään eikä kohtelee ihmisiä seksuaalisen tyydytyksensä välineinä, elää sopusoinnussa omantuntonsa kanssa ja säilyttää moraalisen eheytensä. Omistautuessaan vaimolleen ja lapsilleen ja toimiessaan moraalisten arvojensa mukaisesti hän saavuttaa sisäisen mielenrauhan.

Sorokinin mukaan historian yksiselitteinen todistus voidaan ilmaista kahden perustavan väitteen muodossa (1956, 106–107):

1. Valtiovalta, joka pyrkii ohjaamaan seksuaalisuutta yhteiskunnallisesti vahvistettuun avioliittoon, luo yhteiskunnan luovalle kehitykselle paremmat olosuhteet kuin sellainen valtiovalta, joka asettaa avioliiton ulkopuoliset seksuaalisuhteet samanarvoisiksi avioliiton kanssa.
2. Valtiovalta, joka sallii jatkuvasti liiallista, luvatonta ja sekavaa seksuaalista käyttäytymistä, johtaa kulttuurisen luovuuden vähenemiseen, kun taas hallitus, joka ohjaa seksuaalielämää yhteiskunnallisesti vahvistetun avioliiton sisään luo elinympäristön, joka on suosiollisempi yhteiskunnan luovalle kasvulle. Jos hallitus ei toimi rajoittaakseen holtitonta seksuaalisuutta ja aviorikoksia, se luo yhteiskuntaan ihmissuhdekonflikteja ja saattaa yksilöt ristiriitaan oman moraalisen omantuntonsa kanssa, mikä vie kulttuuria taantumukseen.

Näiden väitteiden tueksi voidaan Sorokinin mukaan esittää kolmenlaista todistusaineistoa:

- A. Tutkimusten mukaan seksuaalisella holtittomuudella on kielteisiä fyysisiä, henkisiä, moraalisia ja sosiaalisia vaikutuksia sille antautuvan ihmisen, hänen perheensä, hänen kumppaniensa ja näiden perheiden elämään. Sukupuolitaudit, eliniän lyheneminen, irrallisten seksuaalisuhteiden aiheuttamat sisäiset ristiriidat ja seksuaaliriippuvuuden tuottamat mielenterveyden ongelmat, näihin usein liittyvä alkoholin tai huumeiden käyttö, henkisen luovuuden ehtyminen, moraalisen eheyden menetys, perhesuhteiden rikkoutuminen ja lasten heitteille jättö vaikuttavat kielteisesti yksilön ja yhteiskunnan elämään.
- B. Vallitsevien seksuaalielämän muotojen huolellinen, systemaattinen ja tosiasialähtöinen vertailu erilaisella kehitysasteella olevissa yhteiskunnissa ja kulttuureissa osoittaa, että kulttuurin luova panos riippuu seksuaalisuuden rajoittamisesta yksiavioiseen avioliittoon.
- C. Ranskan vallankumouksen ja sosialistisen Neuvostoliiton kaltaiset yhteiskuntakokeet osoittavat, että seksuaalinen holtittomuus johtaa yhteiskunnalliseen anarkiaan, totalitarismiin ja yhteiskunnan luomisvoiman heikkenemiseen.

Sorokinin (1952, 178–183) mukaan sopimukset ja lupaukset menettävät merkitystään aistinautintoihin omistautuneessa kulttuurissa, jossa ihmiset eivät usko ehdottomiin eettisiin tai oikeudellisiin periaatteisiin: Jokaiseen aitoon sopimukseen sisältyy etujen lisäksi joitakin epämiellyttäviä velvoituksia. Moraalin suhteellistumisen ja hajoamisen aikoina ihmisten on vaikea vastustaa kiusausta jättääkseen nämä velvoitukset täyttämättä tai vääristellä sopimusta niin, että toinen osapuoli joutuu siitä kärsimään erityisesti. Tämä ilmenee avioliiton piirissä ”aviorikosten, luvattomien sukupuolisuhteiden ja avioerojen määrän kasvuna”.

Ehdolliseen sopimukseen perustuva avioliitto ei pysty turvaamaan lasten kehitystä, kuten filosofi Roger Scruton toteaa: ”Yhteiskunnan kannalta on tärkeää pitää kiinni siitä, että avioside on enemmän kuin pelkkä sopimus ja pyrkiä asettamaan aviopuolisoille sellainen olemassaoloa määrittävä sitoumus, joka turvaa suhteesta syntyvien lasten tulevaisuuden. Yhteisöt, jotka eivät enää vaadi tällaista sitoumusta tai jotka sallivat avioliiton syöpmisen ensin määrittelemällä sen sopimukseksi ja sitten valinnaksi, jonka vanhemmat voivat valita tai olla valitsematta, ovat yhteisöjä, jotka eivät tarjoa turvaa lapsilleen.” (Scruton 91.)

Sorokinin (182) mukaan aitoja sopimuksia pystytään solmimaan vasta, kun yhteiskunnassa jälleen tiedostetaan ”ehdottomat siveelliset arvot ja periaatteet, jotka ovat yleispäteviä ja kaikkia sitovia ja joita ei voida pyyhkäistä syrjään suhteellisten, tarkoituksenmukaisten vaelevojen nimissä”.

Onko olemassa yleispäteviä perherakenteita?

Monet perhehistorioitsijat vastustavat ajatusta yleispätevistä perhenormeista vetoamalla siihen, että historian kuluessa perhe on esiintynyt monissa eri muodoissa. Stephanie Coontzin (2005) mielestä ei ole mahdollista löytää yleispätevää perheen määritelmää, koska minkä tahansa luonnehdinnan yleispätevyyden kiistämiseksi löytyy poikkeavia kulttuureja.

Coontzin päätelmä perustuu siihen virheelliseen olettamukseen, että pelkkä poikkeavan perhejärjestelmän löytyminen osoittaa, ettei yleispäteviä normeja ole olemassa. Tällä samalla perusteella voitaisiin väittää, ettei ole olemassa yleispäteviä terveysnormeja sikäli kuin historiasta voidaan löytää kulttuureja, jotka ovat niitä rikkoneet.

Pelkkä poikkeavien perhejärjestelyjen olemassaolo ei osoita, ettei ole olemassa yleispäteviä perhenormeja. Olennainen kysymys koskee sitä, millä tavalla perhejärjestelmä vaikuttaa perheen ja sen jäsenten hyvinvointiin. Yhteiskunnat voivat jonkin aikaa pitäytyä epätarkoituksenmukaisiin perhejärjestelyihin ja pitää niitä yllä pakolla tai tehokkaalla propagandalla, vaikka ne tuottaisivat paljon kärsimystä. Ennen pitkää yhteiskunnan elinvoima kuitenkin kärsii.

Moniin perhehistoriaa käsitteleviin tutkimuksiin sisältyy harhakäsitys, jonka mukaan avioliiton ja perheen rakenteesta ei voida sanoa mitään yleispätevää, koska ne ovat historiansa kuluessa esiintyneet useissa eri muodoissa. Tällöin kuitenkin unohdetaan olennainen kysymys: Millä tavalla nämä erilaiset perheen olomuodot ovat vaikuttaneet yhteiskunnan jäsenten hyvinvointiin ja kulttuurin kehitykseen? Koska perheen eri olomuodot vaikuttavat eri tavoin lasten hyvinvointiin ja kehitykseen, ne myös luovat erilaisia edellytyksiä korkeakulttuurin vakaudelle ja kehitykselle.

Avioliitto on läheisin ja intiimein ihmisten välinen liitto, jonka ytimenä on keskinäinen rakkaus: puoliset antautuvat toisilleen ehdoitta ja kohtelevat toisiaan itseisarvoisina persoonina, niin että puolison koko persoonallisuus on rakkauden kohteena. Siksi seksuaalimoraalin ytimessä on ihmisen arvotajuntaan kuuluva kyky tiedostaa arvoja ja vastata niihin rakkaudella. Tästä moraalisesta peruslähtökohdasta seuraa useita yksityiskohtaisempia ydinperhenormeja kuten kokonaisvaltaisuuden, pysyvyyden, puolisouskollisuuden ja sukupuolien toisiaan täydentävyyden normit ja niiden toteuttamiseksi tarvittavat hyveet:

Kokonaisvaltaisuuden normi: Avioliitto on kokonaisvaltainen suhde, jossa kaksi ihmistä antautuu toisilleen kokonaan. niin että puoliset jakavat ”ihmisyytensä, ruumiinsa ja sielunsa niin myötä- kuin vastoinkäymisissä ja kaikessa mielessä” (Kant 167). Irralliset seksuaalisuhteet loukkaavat ihmisyyttä, koska niissä toista käytetään seksuaalisten tarpeiden tyydyttämisen välineenä.

Pysyvyyden normi: Aviopuolison kohteleva itseisarvoisena olentona edellyttää sitoutumista elinikäiseen suhteeseen. Muussa tapauksessa ihminen altistuu hylkäämiselle kaikkein kokonaisvaltaisimmassa ja ihmisyyttään syvimmin koskettavassa rakkaussuhteessaan.

Puolisouskollisuuden normi: Puolison kohteleva itseisarvoisena olentona merkitsee pidättymistä avioliiton ulkopuolisista seksuaalisuhteista. Tällä on myös yhteiskunnallista merkitystä, koska muussa tapauksessa lapsia syntyy tilanteeseen, jossa he eivät kasva biologisen isänsä ja äitinsä kanssa.

Sukupuolten toisiaan täydentävyyden normi: Avioliiton perustana on sukupuolieron ja sen tarjoaman erilaisuuden tunnustaminen. Nainen ja mies, äiti ja isä ovat toisiaan täydentäviä.

Vastuullisen lisääntymisen eli seksuaalisuuden kanavoimisen normi: Miesten ja naisten tulisi lykätä jälkeläisten hankkimista siihen asti, että he ovat sitoutuneet elinikäiseen parisuhteeseen.

Koska seksuaalisuus voi luonnostaan johtaa lasten syntymään, avioliiton moraaliseen ytimeen kuuluu kohdella suhteesta mahdollisesti syntyviä lapsia itseisarvoisina olentoina.

Lapsikeskeisyyden laajan kategorian sisällä avioliitto sisältää useita täsmällisempiä normeja.

Ensinnäkin avioliiton avulla lapsi liitetään biologiseen isäänsä ja äitiinsä koko kehityskautensa ajaksi (*biologisen liittämisen normi*). Tähän sisältyy se, että lapsella on oikeus saada toimeentulonsa ja elämisensä aineelliset edellytykset biologiselta isältään ja äidiltään.

Lapsen ainutlaatuisen identiteetin kunnioittamisen normi perustuu siihen, että lapsi on persoonallinen olento, jonka identiteetti- ja suhdeoikeuksiin kuuluu oikeus tuntea alkuperänsä. Lapsella on oikeus kasvaa biologisen isänsä ja äitinsä hoidossa, mikäli mahdollista.

Sukupuolten toisiaan täydentävyyden normin mukaan sukupuolierolla ja sukupuolten toisiaan täydentävyydellä on tärkeä merkitys lapsen kehitykselle, koska lapsi on sukupuolinen olento, joka tarvitsee sekä omaa sukupuolta olevan samaistumiskohteen että vastakkaista sukupuolta olevan vastapoolin.

Avioliittoinstituutiossa on keskeistä periaate, että lasten luonnollisiin oikeuksiin kuuluu oikeus tuntea biologinen isänsä ja äitinsä ja kasvaa heidän hoidossaan. Avioliitto perustuu naisen ja miehen toisiaan täydentävyyteen, joka samalla turvaa lasten perustavia identiteetti- ja ihmissuhdeoikeuksia, jotka ovat heidän perustavimpia ihmisoikeuksiaan. Yleisesti tiedostetaan, että lasta loukkaa moraalisesti, jos hänet tietoisesti erotetaan biologisista vanhemmistaan. Tämän loukkauksen ja vahingon tuottaminen lapselle heikentää yhteiskunnan moraalista rakennetta sekä sen kulttuurista potentiaalia, vakautta ja vaurautta.

Identiteettiään ja elämänsä tarkoitusta etsivinä ihmisolentoina lapsilla on erityinen tarve jäljittää alkuperänsä ja elää siihen kosketuksessa. Lapsilla on näin ollen kolme biologiseen alkuperäänsä (syntyperäänsä) liittyvää perustavaa ihmisoikeutta, joita heiltä ei voida ottaa pois ilman, että heille aiheutetaan mittaamatonta vahinkoa: (1) lapsilla on oikeus saada tieto biologisesta alkuperästään; (2) heillä on oikeus tulla kasvatetuksi biologisessa perheessään ja suvussaan; ja (3) lapsilla on oikeus kummankin sukupuolen vanhempaan. (Somerville 2007, 179.) Kysymys identiteetistä on keskeinen ihmisenä olemisen kannalta, kuten Aristoteles toteaa: kukaan ei haluaisi saavuttaa onnellisuutta identiteettinsä menettämisen kustannuksella (*Nikomakhoksen Etiikka* IX.4: 116a20-23; VIII.7: 1159a9-12).

Yksilön henkiseen resilienssiin kuuluu kyky säilyttää identiteetti vastoinkäymisistä huolimatta ja valmius palautua vastoinkäymisistä. Ihmislapsen biologinen alkuperä naisen ja miehen välisessä rakkaussuhteessa muodostaa perustan hänen identiteetilleen monessa suhteessa: (1) Hänen moraalista identiteettiään luontaisen arvon omaavana ihmispersoonana tukee se, että hänen olemassaolonsa on äidin ja isän välisen rakkauden hedelmä. (2) Hänen sosiaalinen identiteettinsä perustuu sosiaalisten suhteiden verkostoon, johon hän kuuluu vanhempiensa lapsena. (3) Hänen seksuaalisen identiteettinsä perustana on tietoisuus siitä, että hän on miehen ja naisen välisen rakkauden hedelmä. (4) Hän saa kansallisen identiteettinsä liittymällä sukuunsa ja sijoittumalla kansakunnan laajempaan yhteisöön. Näin hän pystyy paikantamaan erityisen paikkansa ihmiskunnan jäsenenä. (5) Hänen biologinen alkuperänsä yhdistää hänet edellisiin sukupolviin ja ihmiskunnan historiaan. Tämän historiallisen yhteyden katkaiseminen jättää hänet ilman

tunnustettua paikkaa ihmissukupolvien ketjussa. (6) Historiallisen alkuperänsä kautta hän osallistuu äitinsä ja isänsä kulttuuriperintöön ja sen kieleen, kirjallisuuteen ja taiteeseen.

Miehen ja naisen välinen avioliitto yhdistää luonnollisesti kaikki nämä lasten identiteetin ulottuvuudet yhdeksi yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Ilman ydinperheen tukea lapset jäisivät monitulkintaisten identiteetin lähteiden ja vastaamattomien kysymysten irrallisten verkostojen varaan, jotka tekevät heille vaikeaksi tuntea itseään. Ydinperhettä hajottava politiikka heikentää lasten oikeutta yhtenäiseen identiteettiin asettamalla ihanteeksi isättömät ja äidittömät perheet.

Naisen ja miehen välinen avioliitto on ainoa, joka edes lähtökohtaisesti tekee mahdolliseksi lapsen tuntea biologinen isänsä ja äitinsä ja kasvaa heidän hoidossaan. Avioliittoinstituutio erityisesti lapsen suojaksi rakennettuna instituutiona saa moraalisen perustelunsa lapsen kehitystarpeista ja niiden aikuisille asettamasta moraalisesta velvollisuudesta. Avioliiton on tarkoitus liittää mies ja nainen toisiinsa niin läheisesti ja pysyvästi, että avioliitosta syntyville lapsille luodaan terveen kehityksen edellytyksenä oleva vakaa kasvuympäristö, mikä mahdollistaa henkisen resilienssin kehittymisen.

Perheen ja yhteiskunnan hyvinvoinnin välinen riippuvuus historian kuluessa kertoo siitä, että perheen rakenne perustuu luonnollisille tosiasioille, joita ihminen ei voi muuttaa. Toimiessaan vastoin perheen luonnollista rakennetta yhteiskunta murentaa kehitysedellytyksiään. Ihmiskunnan historiassa ei ole pystytty kehittämään mitään muuta instituutiota tai vaihtoehtoista yhteiskunnallista toimintaohjelmaa, joka olisi vastaavalla tavalla turvannut sekä puolisoitten että lasten hyvinvoinnin kuin naisen ja miehen välinen avioliitto.

Perheen hajoamisen sosiaaliset ja taloudelliset kustannukset ovat valtavat. Brittiläisessä pitkittäistutkimuksessa (Scott & Krapp & Henderson & Maughan 2001) arvioitiin sosiaalisen kehityksen tuloksia rahallisesti. Lapset, joilla kouluiän alussa on vakavia käytöshäiriöitä, maksavat yhteiskunnalle ylimääräisinä kustannuksina 28 vuoden ikään mennessä kymmenen kertaa (109 000 euroa) enemmän kuin ne, joilla ei ole käytöshäiriöitä (10 000 euroa). Kustannuksia aiheuttavat huostaanotot, erityishoidot kuten huume- ja päihdevieroitus, terveydenhoitokustannukset, rikosten aiheuttamat vahingot ja erityisopetus. Suomessa on arvioitu yhden syrjäytyneen lapsen ylimääräisten hoitokulujen nousevan 670 000–840 000 euroon riippuen hänen saamistaan hoidoista (esimerkiksi 10 vuotta psykiatrisia hoitoja tai 5 vuotta koulukodissa ja 10 vuotta vankilassa). Pelkästään syrjäytyminen työelämästä koko elämän ajaksi aiheuttaa noin 500 000 euron kansantulon menetyksen. (Pulkkinen 2002: 9.) Yhdysvalloissa tehdyn tutkimuksen mukaan 229 miljardia dollaria sosiaaliavustuksia vuosien 1970 ja 1996 välillä jouduttiin maksamaan avioliittokulttuurin murentumisesta ja siitä seuraavien sosiaalisten ongelmien pahentumisesta: teiniraskaudet, köyhyys, rikollisuus, huumeiden väärinkäyttö ja terveysongelmat. Yhdysvalloissa vuonna 2008 tehty tutkimus osoitti, että avioerot ja avioliiton ulkopuolella syntyneet lapset maksoivat veronmaksajille 112 miljardia dollaria vuosittain. (Girgis ym. 2012, 46.)

Loppupäätelmiä

Valtioneuvoston selonteko YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda2030:n toimeenpanosta esittää, että Suomen kokonaiskestävyysajattelu kattaa sosiaalisen, taloudellisen ja

ekologisen kestävyys lisäksi myös turvallisuuden, demokratian ja oikeusvaltion kestävyys sekä inhimillisen ja kulttuurisen kestävyys (s. 6). Olen edellä pyrkinyt osoittamaan, että itsemääräämisoikeuteen perustuva seksuaalikasvatus ja sen perustana oleva liberaali seksuaalinäkemykset murentavat sosiaalisen, inhimillisen ja kulttuurisen kestävyys edellytyksiä. Murentaessaan avioliittoinstituutiota ja vakaata ja harmonista perhe-elämää, se heikentää nuoren mahdollisuuksia kehittää henkiseen resilienssiin kuuluvia taitoja, kykyjä ja persoonallisuuden ominaisuuksia.

Itsemääräämisoikeutta korostavan seksuaalikasvatuksen taustalla vaikuttava liberaali seksuaalinäkemys on omiaan edistämään sallivaa näkemystä, joka tekee viranomaiset välinpitämättömiksi lasten ja nuorten seksuaaliselle hyväksikäytölle. Se voi jopa päätyä oikeuttamaan lasten ja nuorten seksuaalisen hyväksikäytön. Kun tähän yhdistyy sellaisten jengien lisääntyminen ja organisoituminen, jotka pyrkivät systemaattisesti hyväksikäyttämään haavoittuvia nuoria ja värväämään heitä seksityöntekijöiksi, voi seurauksena monen nuoren koko elämän tuhoutuminen.

Historiallisen tarkastelun pohjalta voidaan osoittaa, että hyvinvoivan ja vapaan yhteiskunnan edellytyksenä on perhekeskeinen kulttuuri, joka tukee sekä aikuisten että lasten moraalista kehitystä. Vapaat demokraattiset instituutiot edellyttävät yksilöä, joka hallitsee itseään eettisesti. Itsehallinnan kyky ei ole synnynnäinen, vaan itsehallinta kehittyy lasten saadessa henkilökohtaista ohjausta rakastavassa perheessä.

Rakastavat ja vakaat perheet luovat parhaat edellytykset henkisen resilienssin perustana olevien ominaisuuksien kehitykselle. Näihin kuuluvat kyky havaita ja kohdata todellisuus sellaisena kuin se on, hahmottaa syy- ja seuraussuhteita ja asiayhteyksiä todellisuudessa. Keskeistä on myös selkeä käsitys oman elämän merkityksellisyydestä ja arvosta. Merkityskeskeisyydellä on keskeinen ja perustavaa laatua oleva rooli yksilön voimavarojen vahvistamisessa. Ihmisen on helpompi ponnistaa vaikeuksista eteenpäin, jos hänellä on selvyys elämänarvoista ja merkityksestä. Oman elämän tarkoituksen ja merkityksen hahmottaminen liittyy keskeisesti itsetuntemukseen ja itsensä määrittämiseen suhteessa ympäristöön, yhteisöihin ja läheisiin. Henkisen resilienssin perustana oleva kokemus elämän tarkoituksellisuudesta ja toivon täyttämä asennoituminen tulevaisuuden haasteisiin saavat vahvistusta vakaisissa ja harmonisissa perheoloissa, joissa kunnioitetaan lasten ja nuorten ihmisarvoa ja identiteettioikeuksia.

Epävakaissa ja konfliktien täyttämässä perheoloissa nuoren on vaikeaa säilyttää toiveikasta elämänuskoa, vahvistua positiivisissa tunteissaan ja kehittää älyllisiä ja emotionaalisia taitojaan. Elämänuskon ja toiveikkuuden hiipuessa myös tahdonvoima, päättäväisyys ja kyky sitoutua heikkenevät, koska puuttuu realistinen usko tulevaisuuteen. Realistinen ja optimistinen ajattelu ja positiiviset tunteet toimivat tärkeinä resurssien säätämisen ja kohdentamisen välineinä, niin että kognitiivisten taitojen avulla vapautetaan resursseja haasteiden käsittelyyn.

Uuden sukupolven henkisen resilienssin heikentyminen uhkaa myös taloudellista kestävyttä: vakaan ydinperheen heikentäminen on varmin tapa köyhdyttää yhteiskuntaa. Perheinstituution heikentyessä syrjäytyneiden lasten ja nuorten määrä, nuorison häiriökäyttäytyminen ja nuorisorikollisuus kasvavat. Ongelmien kasautuessa yhteiskunta ei enää pysty hallitsemaan niitä asettamatta lisärajoituksia kansalaisten vapaudelle.

Kirjallisuus

Adler, Mortimer J. (1970) *The Time of Our Lives: The Ethics of Common Sense*. Fordham University Press.

Agacinski, Sylviane (2001) *Parity of the Sexes*. Columbia University Press.

Allred, P. & David, M. E. (2007) *Get Real about Sex: The Politics and Practice of Sex Education*. Open University Press.

Archard, D. (1998a) "How Should We Teach Sex?", *Journal of Philosophy of Education* 32 (3), 437–449.

Archard, D. (1998b) *Sexual Consent*. Westview Press.

Blake, S. & Frances G. (2001) *Just Say No! to Abstinence Education: Lessons learnt from a Sex Education Study Tour to the United States*. National Children's Bureau.

Buckles Kasey S. ja Hungerman Daniel M. (2016): "The Incidental Fertility Effects of School Condom Distribution Programs." *NBER Working Paper* 22322, kesäkuu 2016.

Burnside, J. P. (2011) *God, Justice and Society: Aspects of Law and Legality in the Bible*. Oxford University Press.

Carr, D. (1998) "Moral Education and the Objectivity of Values", teoksessa D. Carr (toim.) *Education, Knowledge and Truth: Beyond the Postmodern Impasse*, 114–128. Routledge.

Carr, D. (2004) "Problems of Values Education", teoksessa J. Haldane (toim.) *Values Education and the Human World: Essays on Education, Culture, Politics, Religion and Science*, 14–30. Imprint Academic.

Coontz, Stephanie (2005) *Marriage, A History: How Love Conquered Marriage*. Penguin.

Egan, R. D. & Hawkes, G. L. (2010) "Why a History of Childhood Sexuality?", teoksessa R. Aggleton & R. Parker (toim.) *Routledge Handbook of Sexuality Health and Rights*, 127–140. Routledge.

Fletcher, G., Simpson, J. A., Campbell, L., Overall, N. C. (2013) *The Science of Intimate Relationships*. Wiley-Blackwell.

Freud, Sigmund. *Gesammelte Werke*, Osa V. S. Fischer Verlag.

Girgis, S., George, R. P., Anderson, R. T. (2012). *What is Marriage? Man and Woman: A Defense*. Encounter Books.

Girma Sourafel ja Paton David (2011): "The Impact of Emergency Birth Control on Teen Pregnancy and STIs." *Journal of Health Economics*, 30 (2), 2011, 373–380.

Goldman, A. H. (1977) "Plain Sex", *Philosophy and Public Affairs* 6 (3), 267–287.

Greslé-Favier, C. (2013) "Adult Discrimination against Children: The Case of Abstinence-Only Education in Twenty-First-Century USA", *Sex Education* 13 (6), 715–725.

- Grayling, A. C. (2011) *The Good Book: A Secular Bible*. Bloomsbury.
- Gruen, L. (2006) "Law, Sex and the", teoksessa A. Soble (toim.) *Sex from Plato to Paglia: A Philosophical Encyclopedia*, Vol 2: M–Z, 583–589. Greenwood Press.
- Haidt, J. (2012) *The Righteous Mind: Why Good People are Divided by Politics and Religion*. Penguin Books.
- Halstead, J. M. & Reiss, M. J. (2003) *Values in Sex Education: From Principles to Practice*. Routledge & Falmer.
- Harmin, M. & Rath, L. E. & Simon, S. B. (1966) *Values and Teaching: Working with Values in the Classroom*. Charles E. Merrill Books.
- Harris, A. (1971) "What Does 'Sex Education' Mean?", *Journal of Moral Education*, 1(1), 7–11.
- Harris, J. (1985) *The Value of Life: An Introduction to Medical Ethics*. Routledge and Kegan Paul.
- Health Development Agency (2001) *Teenage Pregnancy: An Update on Key Characteristics of Effective Interventions*. Health Development Agency. <https://lemosandcrane.co.uk/resources/HDA%20-%20Teenage%20pregnancy.pdf>,
- Hollinger, D. P. (2009) *Choosing the Good: Christian Ethics in a Complex World*. Baker Academic.
- Huxley, Aldous (1946) *Ends and Means*. Chatto & Windus.
- Hyvönen, Ari-Elmeri ym. (2019) [Kokonaisresilienssi ja turvallisuus: tasot, prosessit ja arviointi](#) Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 17/2019.
- Ingham, R. & Stammers, G. (2000) "For and Against: Doctors Should Advise Adolescents to Abstain from Sex", *British Medical Journal*, 321, 1520–1522.
- Kant, Immanuel (1981) "Duties Toward the Body in Respect of Sexual Impulse" (1784-1785), käänt. Louis Infield, teoksessa Immanuel Kant: *Lectures on Ethics*. Hackett Publishing.
- Kinsey, A. C. & Martin, C. E. & Pomeroy, W. B. (1948) *Sexual Behaviour in the Human Male*. W. B. Saunders Company.
- Mark, Olwyn E. (2018) *Educating for Sexual Virtue: A Moral Vision for Relationships and Sex Education*. Oxford: Peter Lang.
- Mason-Jones, A.J. & Sinclair, D. & Kagee, A. & Hillman, A. & Lombard, C (2016) "School-based interventions for preventing HIV, sexually transmitted infections, and pregnancy in adolescents", *Cochrane Database of Systematic Reviews* 2016, Issue 11.Art.No.: CD006417.DOI: 10.1102/14651858.Cd006417.pub3.
- McCarthy, Anthony (2016) *Ethical Sex*. Fidelity Press.
- Morse, Jennifer Roback (2011) *Love & Economics: It takes a Family to Raise a Village*. Ruth Institute Books.
- Nisbet, Robert (1988) *The Present Age: Progress and Anarchy in Modern America*. Liberty Fund.

- Ofsted (2010) *Personal, Social Health and Economic Education in Schools*. Manchester: Ofsted. <https://dera.ioe.ac.uk/1129/1/Personal%2C%20social%2C%20health%20and%20economic%20education%20in%20schools.pdf>,
- Paton, David (2012): “Underage Conceptions and Abortions in England and Wales 1969–2009 – the Role of Public Policy.” *Education and Health* 2012, vuosikerta 30, nro 2.
- Paton, David (2017): “Foreword.” Teoksessa Wells 2017, ss. 3–5
- Primoratz, I. (2006) “Pedophilia”, teoksessa A. Soble (toim.) *Sex from Plato to Paglia: A Philosophical Encyclopedia, Vol. 2: M–Z*, ss. 755–763. Greenwood Press.
- Pring, R. (2014) “In Defence of Virtue Teaching”, teoksessa J. Gingell (toim.) *Education and the Common Good: Essays in Honor of Robin Barrow*, ss. 40–49. Abingdon: Routledge.
- Public Health England (2017) “Sexually Transmitted Infections and Chlamydia Screening in England, 2016” *Health Protection Report*, 11(20). https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/617025/Health_Protection_Report_STIs_NCSP_2017.pdf.
- Pulkkinen, Lea (2002) *Mukavaa yhdessä. Sosiaalinen alkupääoma ja lapsen sosiaalinen kehitys*. PS-kustannus.
- Puolimatka, Tapio (2014) *Lapsen ihmisoikeus: oikeus isään ja äitiin*. Suunta-kirjat.
- Puolimatka, Tapio (2019) *Seksuaalivallankumous: perheen ja kulttuurin romahdus*. Perussanoma.
- Regnerus, Mark (2017) “No Long-Term Harm? The New Scientific Silence on Child-Adult Sex and the Age of Consent”, *Public Discourse* 20.09. 2017.
- Reiss, J. M. (1993) “What are the Aims for School Sex Education?”, *Cambridge Journal of Education*, 23 (2) 125–136.
- Reiss, J. M. (1998) “The History of School Sex Education”, teoksessa S. A Maud ja M. J. Reiss (toim.) *Sex Education and Religion*, 5–18. Islamic Academy.
- Rind, Bruce & Welter, Max (2014) “Enjoyment and Emotionally Negative Reactions in Minor-Adult Versus Minor-Peer and Adult-Adult First Postpubescent Coitus: A Secondary Analysis of the Kinsey Data”, *Archives of Sexual Behavior* (2014) 3: 285–297.
- Rind, Bruce (2017a) “First Postpubertal Male Same-Sex Sexual Experience in the National Health and Social Life Survey: Current Functioning in Relation to Age at Time of Experience and Partner Age”, *Archives of Sexual Behavior*, Published online 17 July 2017.
- Rind, Bruce (2017b) Reactions to First Postpubertal Female Same-Sex Sexual Experience in the Kinsey Sample: A Comparison of Minors with Peers, Minors with Adults, and Adults with Adults”, *Archives of Sexual Behavior* (2017) 46: 1517–1528.

- Rubin, G. S. (2007) "Thinking Sex: Notes for a Radical Theory of the Politics of Sexuality", teoksessa R. Parker & P. Aggleton (toim.) *Culture, Society and Sexuality: A Reader* (2nd edn), 150–187. Routledge.
- Sade, Markiisi de (2003) *Filosofia budoaarissa*. Summa.
- Sandel, M. J. (2010) *Justice: What's the Right Thing to Do?* Penguin Books.
- Scott, S. & Krapp, M. & Henderson, J. & Maughan, B. (2001) "Financial cost of social exclusion: follow up study of antisocial children into adulthood", *The British Medical Journal* 323: 1–5.
- Scruton, Roger (2006) "Sacrilege and Sacrament", teoksessa Robert P. George & Jean Bethke Elshtain (toim.) *The Meaning of Marriage: Family, State, Market & Morals*. Spence Publishing Company.
- Scruton, Roger (2014) *The Soul of the World*. Princeton University Press.
- Singer, Peter (1993) *Practical Ethics*. Toinen painos. Cambridge University Press.
- Smith, C. & Christofferson, K & Davidson, H & Snell Herzog, P. (2011) *Lost in Transition: The Dark Side of Emerging Adulthood*. Oxford University Press.
- Soble, A. (2008) *The Philosophy of Sex and Love* (2nd edn). Paragon House.
- Somerville, Margaret (2007) "Children's human rights and unlinking child-parent biological bonds with adoption, same-sex marriage and new reproductive technologies," *Journal of Family Studies* 13, no. 2 (2007), 181-201.
- Sorokin, Pitirim A. (1952) *Aikamme kriisi*. Suom. Kai Kaila. WSOY
- Sorokin, Pitirim (1956) *The American Sex Revolution*. Porter Sargent Publisher.
- Tatchell, P. (2002) *Teenage Sex: What should Schools Teach Children?* Hodder and Stoughton.
- Unwin, J. D. (1934) *Sex and Culture*. Oxford University Press.
- Unwin, J. D. (1940) *Hopousia*. Oskar Piest.
- Walklate, S., McGarry, R., & Mythen, G. (2014): "Searching for Resilience: A Conceptual Excavation". *Armed Forces & Society*, 40(3), 408–427.
- Webber, Jonathan (2009) "Sex", *Philosophy* 84, nro 328 (2009): 233-250.
- Wells Norman (2017): *Unprotected – How the normalisation of underage sex is exposing children and young people to the risk of sexual exploitation*. Family Education Trust.
- Woodhouse Sammy (2018): *Just a Child – Britain's Biggest Child Abuse Scandal Exposed*. Blink Publishers.
- YTS (2017): Yhteiskunnan turvallisuusstrategia: Valtioneuvoston periaatepäätös. Turvallisuuskomitea. https://turvallisuuskomitea.fi/wp-content/uploads/2018/02/YTS_2017_suomi.pdf.
- Zimmerman, Carle C. (1947) *Family and Civilization*. Harper & Brothers.